

3

Praha

V 16. století v Praze 20 rodinných firem s cca 60 tiskaři

- Mikuláš Konáč z Hodištkova a Jan Wolf (1507-) – zejména rovina editorsko-překladatelská
- 1512 hebrejský knihtisk, od r. 1514 do 30. let 20. stol. jediný kontinuální hebrejský knihtisk v ČR
- Řemeslník Mikuláš
- Cyrilský tiskař Francisk Heorhij Skoryna (1617-1519) + hebrejský tiskař Kohen – úroveň italských a německých tiskáren

Praha

- ❧ mezi osciluje tiskárna severinsko-kosořská – snaha o propojení ilustrace k českému textu
- ❧ 1500-1510 = 14 jazykově českých tisků
- ❧ 1541-1550 = 85 položek
- ❧ Nebyl kladen důraz na náboženskou literaturu (vyjma hebrejského tisku) - za 1. pol. 16. stol. jen 40%, spíše spisy lékařské, osvětové, hospodářské a právnické, učebnice

Praha

- ❧ 1. latinský tisk 1516 u Mikuláše Konáče z Hodišťkova
- ❧ 1. německý tisk 1525
- ❧ převážná část produkce 1. pol. 16. stol. je jazykově česká
- ❧ do roku 1550 - 18 latinských, 5 česko-latinských, 2 německé, 2 česko-německé, 23 běloruských, 36 hebrejských
- ❧ Ve 2. pol. 16. stol. symbióza češtiny a latiny daná oblibou humanistického básnictví, objevují se knihy v italštině (1559), španělštině (1581), maďarština (cca 1588), polština (1599)

Praha

- ✧ Objevuje se mědiryt
- ✧ Převážná část dekoračně ilustračního materiálu pocházela z Německa nebo vznikla podle německých předloh
- ✧ Praha patrně až do 80. let 17. století neměla písmolijickou dílnu, matrice tiskového písma byly nakupovány v Německu

Praha

- ❧ Českou bastardu vytěsnil německý švabach ve 20. letech 16. století
- ❧ Antikva písmem obvyklým jen pro latinské spisy až od pol. 16. stol.
- ❧ Fraktura 1540 u Bartoloměje Netolického z Netolic
- ❧ 1526 začátky cenzury, 1537 zákaz řemesla po celých Čechách vyjma Prahy, nové zákazy 1547-9 (i v Praze)
- ❧ Oficiálním tiskařem k režimu loajální Netolický

Praha

- ✧ Po roce 1549 slouží k regulaci živnostenská privilegia
- ✧ Melantrišsko-veleslavínská tradice pečovala o kultivaci čtenářských zájmů a povznesení knižní kultury jazykovou korektností a i typografickou úpravou knih
- ✧ Cizojazyčná literatura byla produkována před koncem století u Jiřího Černého z Černého Mostu
- ✧ Významná produkce novinových letáků (nárůstem této produkce došlo k upozadění náboženské literatury)

Praha – Severýn z Kapí Hory

Praha – Severýn z Kapí Hory

stal bezelsti / že Páni gich milost a Wládyky to bu-
dau mocy napraviti naplném Saudu ∞

Nalezli uuobec za Prawo : Kdy

Saud zemský ofazen bude tak yalž swrchu psáno
stogů. Tehdy naywyssý Půsar Zemský s menšsý
mi Dřednůky má na Kathedře býti sedezkami / s
swědomům / ysewssemi potřebami / ktožby co w nich
zapsáno měl k swému sandu a přy : A kdyžby kto
přy swau wedl / magů genu wssecto darmo čysti.
Než kdyžby prze newedl / chtěllyby sobe co kazati či
sti / má odtoho platiti yako ginů . A pan Půsar
Zemský nemá z Kathedry odcházeti dokudž Páni
a Wládyky Sandu newzdadů / lečby se opowědel
panu Sudimu / pro potřebu slusnú bude mocy od
gůti swolůj geho / a to naten z nou sob yalž gest Dře

A

XI

dnjtom Zemským a Saudnom Zemským vloženo ∞

Nalezli zaprawo: Zie Komornýk

naywyssý / Sudů naywyssý / Půsarz naywyssý /
kdyžby měli w Sandu Zemském zapisowáni býti
když sedů že magů předewssemi pány napsáni býti
Než w Kelacy přydezkách sami toliko Komornýk
a Sudů naywyssý před ginými wssemi pány ma
gů wpisowáni býti : A Purgkrabě Pražský ma a
přy zahágenů Sandu y přy wpisowánů když w
Sandu sedů po zemském Půsarý státi . Než Pů
sar Zemský nemá sedati sepány w Lawicých w sa
du . než ten obyčeg wssecten má zachowati / yakož
otom prwee napsáno stogů : Než ginů Páni a
Wládyky kteryž w Sand zasēdau / magů potom
pořád napsáni býti :

*Wm. B. ...
Pražský*

Praha – Jan Černý

1588

Tito Artikulowé na Sně-
mu Obecném/ kterýž držán byl na Hrade
Pražském w Středě po Památce S^o Pawla na Bří-
ru Křesťanskau Obrácení/ Léta Tisícého/ Pětistě-
ho/ Dmadesátoho/ Dmátoho/ Při přítomnosti Nepo-
jasnějšho a Nejnepřemoženějšho Knžete a Pána/ Pána
Rudolfa druhého/ z Boží milosti woleného Římského Císáře/
a Uherského a Českeho z. Krále z. a zavrjím téhož Léta/ w
Středě po Památce S^o stolování S. Petra/ odemšlech
Tij Stawům Království Českeho swo-
leni a zavrjím gíau.

1588
mikulaj pruh
1588
mikulaj pruh

Michal Špánovský z Lysowa/ na Ba-
cově a Wojien/ z. Nayvyšší Pisar Království
Českeho/ a Bohomilosti Císarske Řáda/ z.

Kryštof Záhnský z Sebužyna/
Mjšto Pisar Králov: Čes:

Wytisřeno w Starém Měste Pražském
w Gířka Pygrina. /

STÁTNÍ VĚDECKÁ
KNIHOVNA

th 1929

Praha – Jan Černý

57a 2 - 881.989

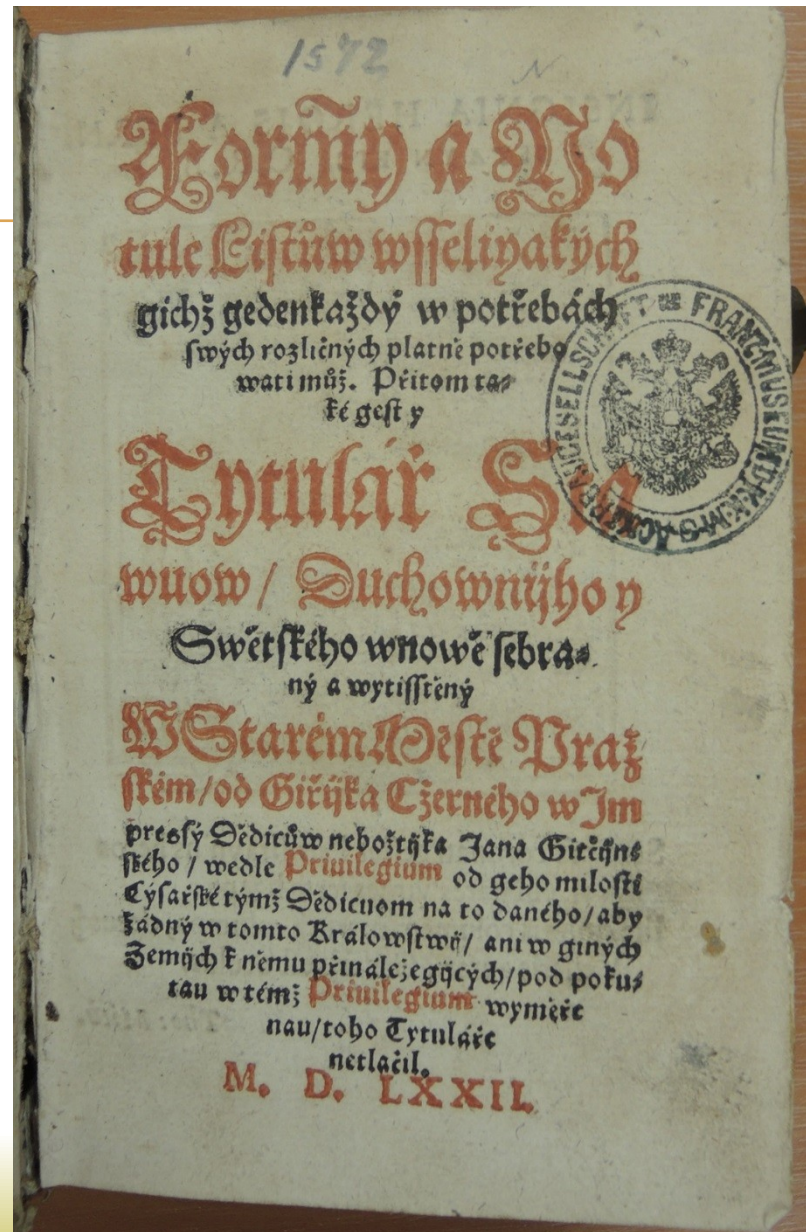
A Kryštoff Željinský z Sebuzýna / Místní
Přítel Království Českého.

STÁTNÍ VĚDECKÁ
KNIHOVNA PRAHA

Alkož gest Najjasnegššý
a Najnepřemoženegššý Kníže a
Pán / Pan Rudolf Druhý z Bo-
žij milosti / wolený Římský Cý-
sař / Vheršský a Český ič. Král ič.
Pán náš najmilostiwěgššý / ya-
kožto Král Český / Sněm obecny na Hradě Praž-
ském / Léta tohoto ič. Osindešátoho osineho / w Pon-
dělji po swatém Pawlu na Wjru Křestianskau obrá-
cenij / položiti a rozepsati ráčil : Při kterémžto Sně-
mu Beho milost Cysářská / jakožto Král Český /
Stawám to milostiwě předložiti ráčil : Že otom Be-
ho milost Cysářská žádné pochybnosti mítti neráčij /
že gsau Stawowě tomu obššyrně a dostatečně wyro-
zuměli / kterak nedáwno pomínuleho času / Taraři a
A ij Koza

Praha – Jan Černý

Praha – Jan Černý

INSIGNIA HEROIS A PERNS
STAYN ETC. C. R. B.

Stemma coronati gestat Pernstajnius heros
Vri, cui nares virgæ ferta ligant,
Ille domus columen, patriæq; columna, decusq;
Velleris aurati, Cæsaris est oculus.

Thoc Mirš.

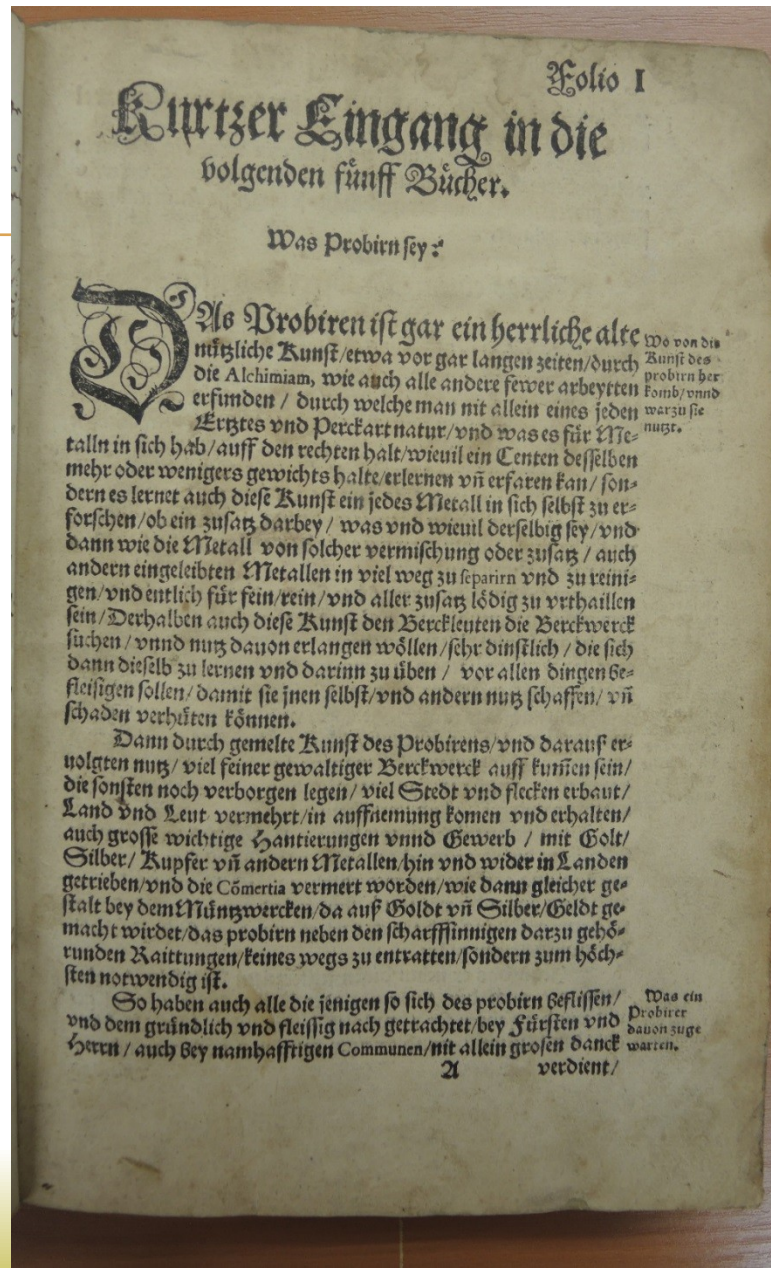
Wysoce Zrod

ženému Bánu / Banu
Wratislawowi z Pernstajna/
na Tovačově a Plumlově z. Rytířs Tos
warysostwa Zlatého / Gcho milosti Cysaře
Římského jakožto Brále Czeského sagne
Kaddě / Komorníku a narwysossymu Ban
cléř Brálowstwa Czeského z. Pánu mně
milostiwé a lastawé přiznawému gcho
milosti / swjbu swau a pozdra
wenš sponženqm
wylazuge.

Hystorye Slawa
ných a Welikomocných
Cysaruow Řeckých y
Římských wklazugá: tro
rak swé Werné a milé /
Kaddy / Služebnáký /
Oficýry / Kely / Rytíře
Zmužile / Vdarne / Czerá

swé Woyáky a Vmíle Bogowmáký gsan os
lawomali Tytulemi slawnými a zastaužilýa
mi: Teš také je gsan Oswjccené / z Rodst
Cysařských / Brálowských / Kněžecých / Pan
ských a Rytířských posslé / při gegich Slawno
sti a

Praha – Jan Černý

Praha – Jan Černý

Das ander Buch/

Ein Probkrofen darfür ein Probkrofen probit A. das eysene Blech/darauff die Proben gegossen werden B. das hültern Zins-
Kreuzent / durch welches spalt man in Ofen sichte das das feuer dem geschick nit schaden thu C. ein schaidkölblein zur Goldprob
hoff einem küßlein stehend D. der das gälbig Silber im wasser wiegt E.

Volget

von dem Golde.

LXIII

Volget wie man Golt vnd

Silber von einander schaiden/vnd

erstlichen wie man schaidwasser bren-
nen/die Instrumenta vnd Lai-
men zurichten sol.

D Jeweil zu dem schaidwasser brennen/
gar viel zuberaitungen gehören/wil von nöten sein
dz ich von denselbigen zum eingang etwas sez vñ
melde: Wil derhalben erstlich den Laim für mich
nemen / damit man die helm vnd vorleg pflege zu
verlutiren / vnd die schaidkolben zu beschlagen: derselbig sol also
zugerichtet werden. Nimb guten beständigen laim/schlemme den
in wasser / das das steinige vñnd der grobe sande davon kumb/
mache in zu ballen/vnd las in an der Sonnen wol drücken/sol
ches geschlembten laims/nimb als dann zehen theil / vnd zweyteil
geschlembter aschen / dreyteil geseimbten Koffot / ein teil ham-
merschlag / vnd zweyteil geschlagner Kälber / vnd meng diese
stück alle vntereinander / vñ feuchte sie an mit newem Ochsen oder
Schaffsblut / das noch warm ist vnd bebr sie wol mit einem bebr
eyssen. Man möchte aber auch vnter diesen laimen klein geriben
Venedisch glas nemen doch nicht zuviel. Mit diesem laimen / kan
man als dann die schaidkolben / auch die groffen kolben darinnen
man schaidwasser brennt vñ im feuer vil leiden müssen / beschlagē/
Er dient auch das man die ofen so man heinzen nent mit zusam-
men setz / denn er heilt fest vnd reißt nicht.

Den Laim
zu Kolben.

Den Laim oder dünne Mirtur aber / damit man die fugen
helm oder füelage zunerlutiren pflegt / wirdt also gemacht: Nimb
ayerweiß sonel dich dünckst das genug sey / zurschlag es in einer
Zinen schüssel / vnd nimb ein reinen schwamb / druck das ayerweiß
darein / vnd wieder auf dem schwamb in die schüssel / das thu bis
es so klar wirdt / wie ein brunnen wasser / darnach nimb stankmel
vier lot / Bolus armeni ein lot / weißer kreugel 1/2 one rinden zwey
lot / sanguis Draconis ein lot / die stück alle klein geriben / vnd durch ein
hären sieb getrieben / vermeng mit dem ayerklar / damit beschlage
die fugen / oder magst tüchlein darein netzen / vñ die materi darauf
streichen / nachmals vmb die fugen legen / vñ von sich selbs druckē
lassen: allein dz er geschhebe ebr du es in die werne bringest / oder an
feuerst / so heilt solche mirtur fest / vñ die spiritus richen mit auf.

Die fugen
zuerlutiren

Litomyšl

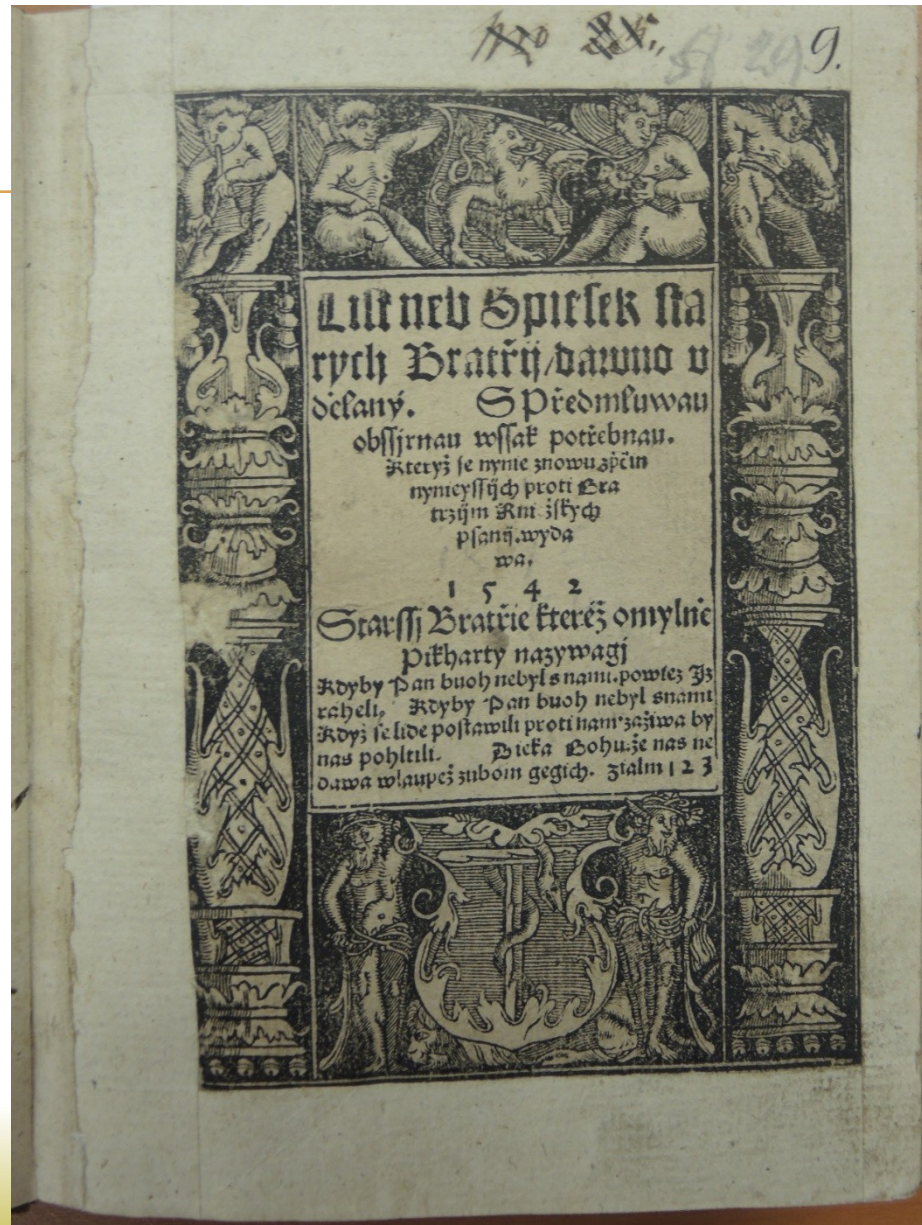
1505/06 – Pavel z Meziříčí (od r. 1516 používá podpis Pavel Olivetský z Olivetu) – do roku 1531

Do roku 1518 jediné místo s tisky Jednoty bratrské

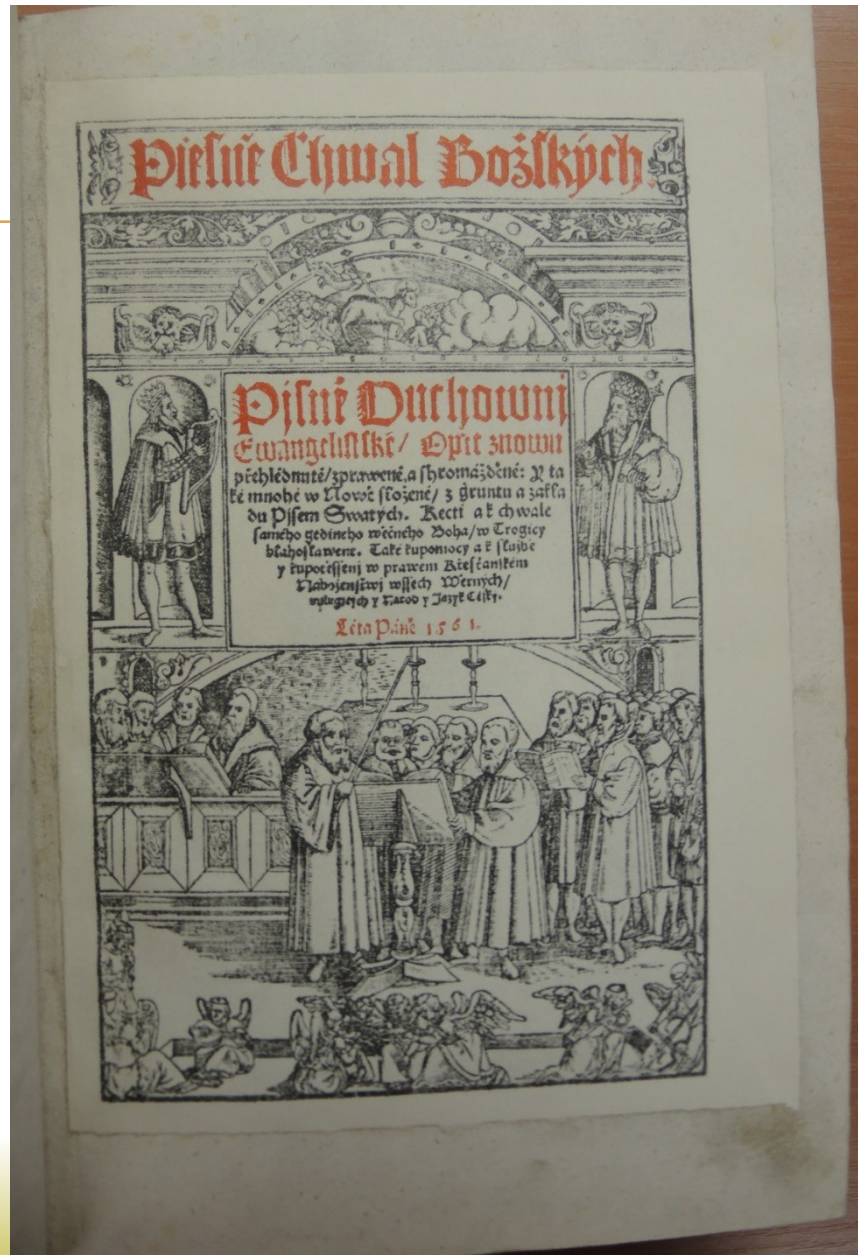
1534-1545 zeť Alexandr Oujezdecký (1549 odešel do Polska),
1565 doložen 1 tisk v Litomyšli – držel Olivetského
tiskařskou tradici

1580 tiskárnu kupuje Ondřej Graudens – postupně opouští
bratrskou tradici, tiskne jezuitské polemiky

Litomyšl- A. Oujezdský

Šamotuly – A. Oujezdský

Šamotuly- A. Oujezdský

o Pracovním Životu Pána Krysta:

Boží bázně/watowal se hějchů
šazně/y wšseluť zle twarnosti/
žiw gja swatě y wštednosti.

¶ Tež owotce rady Boží/ škrze
něj se milost množj / pokam za
hějchy úně/dary Bohu obětuje

¶ Ty gimž Báh nepohyda/ ale
mle zachutnawá/w bolestnem šz
dece štraucenj/w práci w postu y

w kwylenj. ¶ A Syly šwe zmu
žilosti/pokory trpěliwosti/w do
browolněm wždy neseň / kažně

až do wšmecnj. ¶ Toť prawě
da Štamu žiweho/nerukau učně

neho/w žiwotu wnitřim zewně
třimj / škwj se rozličným wně
nřim.

¶ Maudrofti Boží pře
dawně/zdarčiw rozličných slože
ně / powšslech Božjch wywole
ných/w gednu bromađu sněse
ných.

¶ Wnězj šlawá Boží s
škapila/přediwně ho naplnila/š
čelěněmu přebýwanj/s lidm w
gegich obcowanj.

¶ Doněbož
dy se zbíhali/š počtě Boží wšs
třim Swatj/ tu z Božjho šmilo
wanj/nabywali požeňnanj.

¶ Ži
wota rodu nowe° / w podobnost
obrazu geho/wššj swatosti y mi
lošti/š naděgi wěčné radosti.

¶ Budiž tobě Bože chwála
žeť tñam přišla swatá prawda/
žiwota špasy redně° / Krysta člo
wěka noweho.

¶ Kryste rač
wnás přebýwati/nám w sobě pře
bytel dáti/šť gšauce s tebau w g
dnote°/špaseni šme wt wěm žiw
oť. Amen.

Chwalmež Oece nebešeho. C ij

A

Wstať k Ubi nowá
žiwá/od Boha špa
jenj daná/gestře K y
štus w šwem žiwos
tě/šteryz to wšel w

tomto Swětě. ¶ Genj se kaže
w swatěm Ctenj/wšsem lidem k
gich ošwecnj/ aby poznali cestu

šwe/žeť Božjím neškau podobně.
¶ A wčylj se odněho/wšsemu což
chce Otec geho / w Naděgi tež

lybeznosti/ powštawali š sprawe
dlosti. ¶ Oni se Boha wždy
přideržel/wšle geho neopušštěl/

y wrom když mu dobře čimš/ ta
kě když gej bez winy zbil. ¶ Pln

gja geho milowanj/ wjry bázně
do wššanj/ dachem wraucým šna
žně ho čul/šedem wšty šturtem

šlawil. ¶ Wššeko čynil w ge
gměnu/modlitby pšstě y pokřonu
bdě w každem šturku y wšlowě/
byť wšše bylo š Boží šlawě.

¶ Šody Boží držel šlawně/ s za
štupy chodjwal naně/ dary Bo
žu přanášge/gimj bližnj našy cu
ge.

¶ Jáž radně milowal šebe
tať tež y wššeky bližnj šwe/šle
přimich nenawidel/w dobrém ge
wzdešati hleděl.

¶ Wrom Šta
ššim šwým byl poddaný/gša Pá
Nštre dokonalý/ pro gegich ne w
melošti/ neodgimal odnich gich
cti.

¶ Pro tať welškau pobož
nostj/trpěl odmnobých nelšboštj
posmšch y wšřanj/tauhawých
pššimj zřiwanj.

¶ Štezy Boha
bogjčimj/a gej wždy milugjčimj
chowal se hñed od dětimšj wj/přá
žen byl šlych rowaryšštwj.

¶ Poddan byl mocy bezbožně/š

D iij.

wjwal swobody šwě/wššě gim
dal což bylo gegich/ vchazy wal
před zloštj gich. ¶ Pro wšli

Boží wšše trpěl/wrom pokogně
tšše se měl/pomšty zákona neble
dal/šprawednostj šwau opušštj
wal.

¶ Žiwot šwáj šuprac
wanj/wydwawal bližnim š šlawe
nj/žiwotšim gegich proššwal/
šam wšwem nedostatek mšwal.

¶ Šadněho žlym ne wražel/ š hñe
wu ničimž nepopauzel/ přšškad
byť wššeho dobreho/ křemž w
zbužowal každeho.

¶ Čistoty
pšně ostřihal/šle šžabosti nešplo
zowal/ přažen byl wššech žlych
zwatnostj/wwodilštud šwau wa
žnostj.

¶ W Swětšě wěcy se ne
dawal/ bohymšly žiwot milo
wal/ bez tělešnych pečowanj/pš
len gša Bohu šlawenj.

¶ Swau
pracy š štatku se žiwil/čyžžo
sobě nešobil/ pod žadnau šwau
šprawednostj/wšleš chudým eš
milostj.

¶ A ztoho což š šluže
bnosti/dawano bylo žmilostj/ne
rad toho šam wjwal/ni pokřadu
šhromážbowal.

¶ Prawdě wy
dawal šwědectwš/ před každým
bez pochlebensštwj/newinneho za
šlawage/winně° wšmšwma ma
ge.

¶ Tať čimš y každe štiwde/
žadněmu wnj nešahode/aby se ka
ždy ponjžil/šwým bližnim tež mi
lošt čimš.

¶ Nezy Bratřimj
nešočil/dobře gedněch š dnušym
nosyl/každě teč geho maudrofti
šlawila š Beatrešte milostj.

¶ A
gša Kralowššeho rodu/wywos
lil sobě chudobu/nemage šweho
děditwš/bydleš š štatku šwau

w podnšštwj. ¶ Wrom tu čest
chwalu obdržal/še pozřatě ne po
škapal/nezadal žemštych dědic
twš/hledal Božjho Kralowššwš

¶ Pln byl každe šprawednostj/a
wnj wššj milostiwosti/wrom ka
žeti za hějchy našše/wzał y šam w
wodil naše.

¶ Tuť wšše bylo do
konatě/ w prawostj a w prawdě
daktě/ w zewnětřim wnitřim ži
wotu:nebylot žadněho hějchu.

¶ Toť ten šmuž wnězj se žběhnu
ti/magj wššctm Boží Swatj/
za čš Bohem pošlaweny/ běžjž
křemj každy wěrnj.

¶ Aby w
Krystu gja naležen/w žiwote ge
ho byl špasen/ od wěčneho hñe
wu Páně/ přšštel š wěčné Boží
šlawě.

¶ Šeb šdož čhtj byti špa
senj/yakš gestj Boží wloženj/mu
ššě žiwot šwáj měnitj/a Krystu
podobni byti.

¶ Kryste rač wñás přebý
wati/ten žiwot šwáj wzdešawa
ti/ pošwěť wššeho y dokoneš/š
šlawě šwě nám dopomáheš.

Šmřj den po naroženj: š C iij

A

šprawugmež wšs
třim šwau/Pána Ge
žu Krysta/wzdawa
gice mu wždy chwa
lu/neb wñem plnoš
lošt čimš.

¶ Nezy Bratřimj
nešočil/dobře gedněch š dnušym
nosyl/každě teč geho maudrofti
šlawila š Beatrešte milostj.

¶ A
gša Kralowššeho rodu/wywos
lil sobě chudobu/nemage šweho
děditwš/bydleš š štatku šwau

w podnšštwj. ¶ Wrom tu čest
chwalu obdržal/še pozřatě ne po
škapal/nezadal žemštych dědic
twš/hledal Božjho Kralowššwš

¶ Pln byl každe šprawednostj/a
wnj wššj milostiwosti/wrom ka
žeti za hějchy našše/wzał y šam w
wodil naše. ¶ Tuť wšše bylo do
konatě/ w prawostj a w prawdě
daktě/ w zewnětřim wnitřim ži
wotu:nebylot žadněho hějchu.
¶ Toť ten šmuž wnězj se žběhnu
ti/magj wššctm Boží Swatj/
za čš Bohem pošlaweny/ běžjž
křemj každy wěrnj. ¶ Aby w
Krystu gja naležen/w žiwote ge
ho byl špasen/ od wěčneho hñe
wu Páně/ přšštel š wěčné Boží
šlawě. ¶ Šeb šdož čhtj byti špa
senj/yakš gestj Boží wloženj/mu
ššě žiwot šwáj měnitj/a Krystu
podobni byti. ¶ Kryste rač wñás
přebýwati/ten žiwot šwáj wzdešawa
ti/ pošwěť wššeho y dokoneš/š
šlawě šwě nám dopomáheš.
K iij

Litomyšl- O. Graudens

Grownánj Wýrn
a Včený Bratřj Českých /
který sebe sami Zákona Kristo-
wa giný paže Waldenský mi/gi-
ný Boleslawšgmi nebo Pišhar-
dy gmenugý/w
němž se ogegich oddělený, nestálosti a wr-
tkaosti a některých bludných artyku-
lých wypisu ge २२.

K lepššýmu wyrozuměný w způsob
rozmlauwání pro sprostný Lid se-
psané a wúbec wydane škrze:

O. Wáclawa Šturma
z Leyna Horššowského.

Wytisštěno w Holomouci
Andresa Graudence / Bětha Pánie

M DLXXXII.

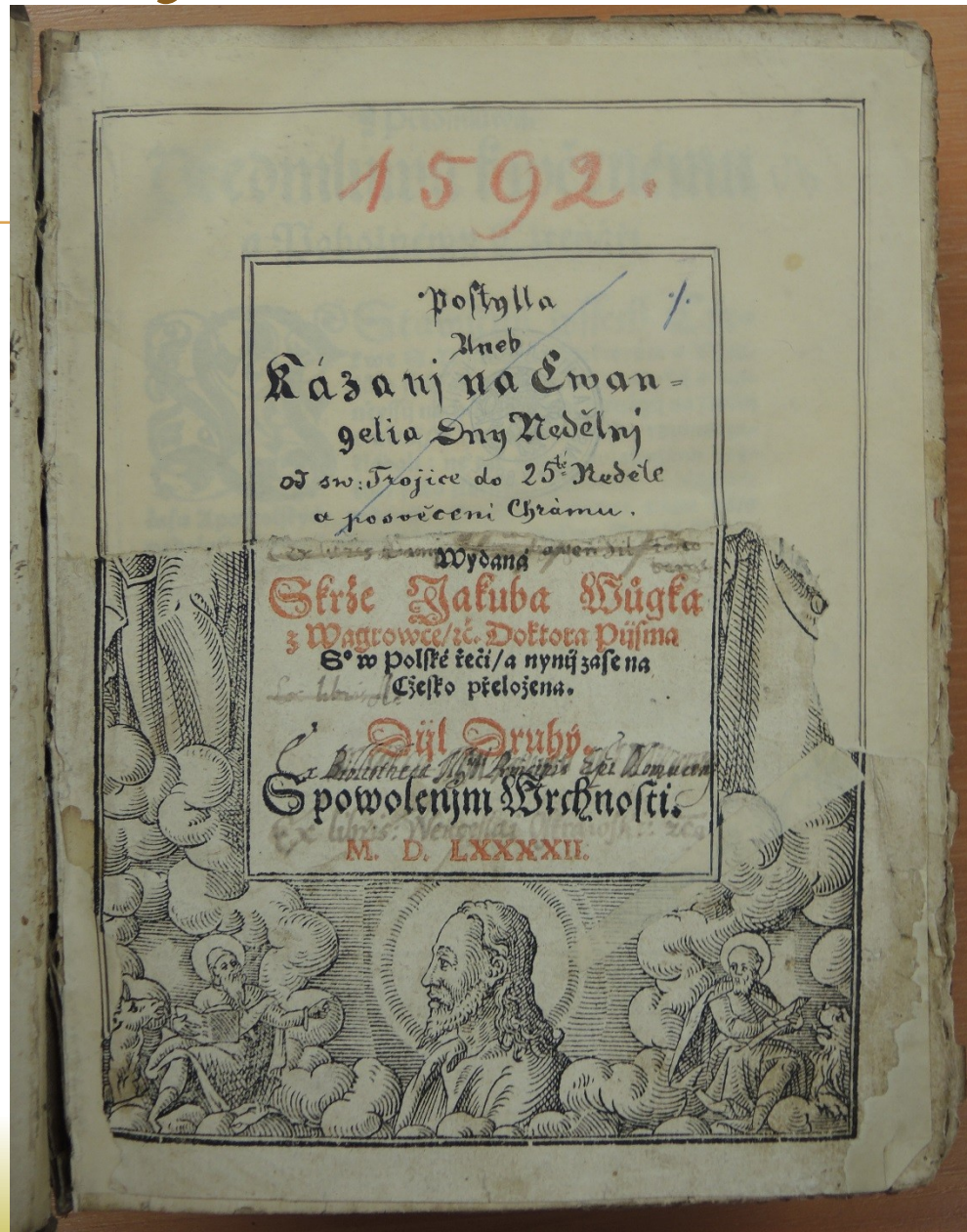
Litomyšl- O. Graudens

nij mnohých Osob. A my gich proto/ že z lidšeho v
stanowenij gšau nezamýtame/ Edyž se gediné gijmi pra
wde slauzj/ kteráž w Pšijných Swatých zaklad swüg
má. Jakož y o těchto sluzebnostech w Pšijných se na
lézá žc. Mázeli wěššj nestalost nad tuto/ při Bra
trůch wassjch nalezena byti/ newjím. Ueb při počátku
wyzdwiženij gednoty swé/ sedm Swátostj byti pra
wili/ a ty wššecy Kněz weliký a Biskup swrchowany
Krystus Gežj's ustanowil. Potom neminulo tomu
Třidceti Leth/ hned tomu tuze odpjratj počali/ a pra
witi / že gšau toho někda nemluwili/ ani nepsali / ale že
wždycky gšau to zgewně wyznawali / žeby toliko dvě
Swátosti wššem k spasenij potřebné Krystus Pán v
stanowiti ráčil/ gine pak žeby od Lidj/ z lidšeho vsta
nowenij ustanowené byly. Zase opet/ prwe než Cty
řidceti Leth pomínulo wčiti počali / že žádnj Cžlowěk
Swátosti gest nevstanowil/ ano že ani vstanowiti ne
mohl a nemáje / než toliko sám Pán a Buh Krystus
Gežj's. A gestě mezy tujm nacházegj se Kancyonali
Bratrů wassjch/ w kterých též Sedm swátostj piigj
magj a byti prawj/ ano y z Pšjma S^o dowozugj /
Yako w Kancyonalu Letha Páně M. D. XLI. tiššer
ném w Starém Městě Pražském/ strze Pawla Sewe
ryna z Kapj Hory / w Pšjnu o wššech Swátostech/
w Listu G. xvj. w té Kancj pořad wyčjtajj wššech
sedm Swátostj/ počna od Kětu S^o/ potom zawjra
gy takto : Sedmá swátost Olegem nemocných mazá
nij/ o němž S^o Marka prawj Čtenj/ kterak Apossto
lé mazali gšau mnohé nemocné. Jtě. Swatý Jakub
napsal/ že Edyby kdo z was nemáhal/ aby ten kněze zbo

ru Božjho powolal/ byt gey mazali nad nim se modli
li/ waz každý řeč geho/ modlitba wjry vzdrawij nemoc
ného. Tomu toliko nechťj/ aby ten Oleg od Biskupa
mocy slova Božjho poswěcowán byl / To yak rozu
mně činj děti sauditi mohau. O tom w též Pšjnu tak
to piššj : Ale Olegem od Biskupa zaklínaným/ dopo
ruffenj často chowaným / poslednj mazánj / we čtenj
Krystowu nemá založenj. Ueb ani Krystus/ ani ge
Aposstolé/ vřtawili gšau mazánj takowě/ Krystus ho
newydal/ ani požjwal / w tō nám zgewně přjklad dal.
Až potud w té Pšjnu.

Třetj mluwice o mocy O mo
cy a
Swátosti a působenij gich w Cžlowěku/ někdy pra
wij že Swátosti gšau žiwé / a že dáwagj nowy rod a půso
benj
hřjchůw odpustřenj/ a že gč ge Krystus na odpustře
benj
nā hřjchůw wydal. A též / že hned weliký rozděl gest
mezy Swátostmi nowého a starého Zakona / O tom Swá
tosti
nestá
le wjč
w Spisu proti Lileckým/ w Listu xv. J: takto mlu
wij : Ueb kde gšte wy (totjž Lileckj) w spisu wššem/
smysl swüg bez důvodu Pšjem Swatých položili/ že
by Swátosti byli mrtwé/ rodu nowého nedáwagjce/
a žeby toliko samo slovo žiwé bylo a znouu rodilo.
Tehdy my/ abychom při tom omýlenj wšše wřžali /
položili gšine smysl náš tento / že yakož slovo znouu
rodj a k spasenij přiwodj / tak y Swátosti spolu slo
wem to činj / w swém řadu a w mocy Krystowě. A
na to gšine y Pšjmo Swaté přiwedli / a ne na to žeby
Swátosti samy z sebe žiwé byly/ takto : Aposstol S.
Pawel mage ducha Krystowa přitom/ rozdělneho od
was starššjch z Hory Lylecké/ takto o Swátosti Kry
stowě/ totjž o Kětu k Týtowi w ij. ka. pišše : Spa

Litomyšl- O. Graudens

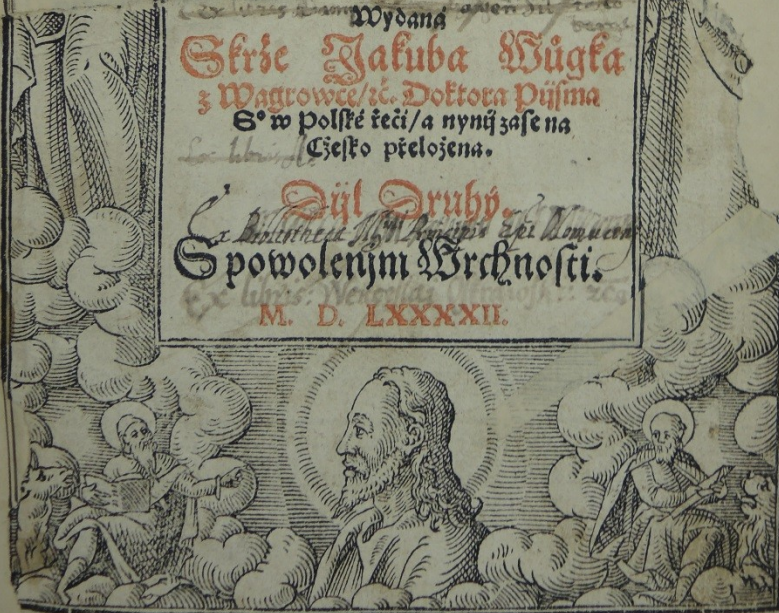

1592.

Postylla
Aneb
Kázání na Ewan-
gelia Dny Nedělnj
od sw. Trojice do 25. Neděle
a posvěcení Chrámu.

Wydana
Strie Jakuba Wügfa
z Wągrowce, ic. Doktora Pysma
S. w polské řeči / a nyní zase na
Ciesko přeložena.

Díl Druhý
Spowolenym Brachnosti.
M. D. LXXXII.

Litomyšl- O. Graudens

¶ Neděle Třetí

a proto nás tak milostivě přigýma, abychom všykni
 k spasení a blahoslavenství věčnému přicházeli. Pře-
 bližujeme se (pravým) k němu/opastě první nás život/
 strže pravé pokání: A napotom samau wuli geho spra-
 wovati se hledme. Což gestli se od nás jakožto poslu-
 sných Otcy bude děti/owšem je potom též/ od milosti
 weho Spasitele/ jako wěneho Pastýře na geho rama-
 nách/ do onoho věčného Ověnce, to gest Krá-
 lowství Nebeského/ přeneseni
 budeme/ **A M E N.**

¶ Neděle Čtvrtá po Swatě Tro- gicy/ Ewangelium Swateho Lukáše/ w VI. Kapitulo.

Neděle první po Swatom Duchu. **Bude**
 1166 na Pouti Trogice

po Swatě Trogicy.

XXVIII.

Děte milosrdný/ jako y
 Otec wás milosrdný gest. Ne
 sudte/ a nebudete sauzeni. Nepo-
 tupíte a nebudete potupeni. Od-
 pauffte/ a budeť wám odpustie-
 no. Dáwte/ a budeť wám dá-
 Mat. 7.

no. Nýru dobrau aplnau a natlačenau a wreho-
 watau dadýt w luono wáše. Tauž zagyste merau/
 kterauž měřiti budete/ bude wám odměreno.

¶ Powědel jim také y podobenství / Zdalí ^{Mat. 7.}
 může Slepý/ slepeho wěsti: wšak oba do yamy ^{Mat. 4.}
 vpadnau. Uenij Učedník nad Místra/ Ale doko- ^{Jan 13.}
 nalý každý bude/ budeť jako mistr geho. Což pak
 widíš mřwu w oku Bratra sweho/ ale břewna kte-
 rež gest w oku twém ne znamenáš: A kterak můžeš
 říci Bratru swému/ Bratře/ nech ať wywrhnu
 mřwu z oka twého/ Sám pak w oku swém břewna
 newidíš: Pokryće / wywrz prwe břewno z oka
 swého/ a tehdy prohlédneš/ aby wyňal mřwu z o-
 ka Bratra twého.

¶ Wyklad.

Zje summau Clowěku Křesťanskému/ k spa-
 sení toliko okřičti se a wěřiti dosti nený/ nýbrž Pořadek
 nadto wstřihati se od zleho/ otom gšme od pa- ^{w Nedě-}
 matky Swatě a nerozdílné Trogice/ až do dnešní ^{lich po}
 Neděle sobě rozgýmali: A to příkladem onoho ^{Swatě}
 Boháce: Zase oněch pozwaných k Wěceri: potom oněch ^{Trogicy}
 dneš

Litomyšl- O. Graudens

Antholitské Složy

a vysvětlení / na List a Psaní Pre-
dykantů Lutheránských / Sekty Ubiquitáské a
Profesorů Thubinských / kteréž k Řeckému
Patriarchovi do Konstantynopole poslali.

Nyni z Německé Řeči na Če-
štinu přeložené.

K tomu

Správa gista a pravdivá z Kon-
stantynopole od Jeremiáše nynějšího Patri-
archy / coby on y wsecky Cerkwe východní
siney šleli o Articulích Konfese-
sy Aulspurské.

Edono Jh. mi ac R. v. s.

II. Thimot. III.

Nemaudrost gegich šgewna
bude wšem.

Wytifficené

S powoleným Wysocce Důstogného
w Bohu Otce / a Šwíceného Knížete a Pána / Pa-
na Martina Arcybiskupa Pražského / z.

w Litomyšli / Léta 1585.

u. o.

Litomyšl- O. Graudens

Předmluva:

Swatě paměti Otec S. Kzeboř/toho gména ríš. Uey wyššy Biskup Ržijmský/a Nášto držící Pázně/Otcowšy se k tomu Městu naklonil / Potlad swág hogný otewěl / a Darmi welikými ozdobil a počil / wyhledá wagjíc takowau naklonnosť i při tom Městu / aby jakož předesse wždycky w čistotě práwého Naboženstwjí trwalo / tak aby ani na wěky od společnosti Cýrkwe Swatě Křestianské Ržijmské a Katholitské (bez kteréž gisté Spasenj není) se neoddelilo.

Tyto wšsecky wěcy mnau sauhau / že tuto na pohleděnj chatrnu z prwotin swých prácy Wassjím milostem oddáwám a offerugi / Pán Bůh wšemohúcy rač gi milostiwě k swěcti a sláwě / k rozmnoženj Cýrkwe swé swatě / a k spasenj wšsich nás obrátiti. Týž Bůh Nebeský rač Wassjím milostem a wšsemu tomu Městu slawnému dáti swé swatě požehnánj / milost / pokoj / a ducha setrwánj / y práwu v wjře Swatě sta-
lost až do skonánj. Dán w Lithomyšli / Den pamatný S. Wacslawa / nasseho milého Dědice

Czeskeho / Kterýž pro Wjru Katholitskú neodporowal Krew swú wycediti / zč.
Lětha 1585.

Gloza a Wenklad krát- ky / na List neb Pšanj Luteránských Predykantů / kteréž se Vbiquitarnj gmenugú / Pro- fesorůw Chubinských / kterýž Patriarchowi Konstantynopolitánskému poslali.

O Byčeg ten se zachowáwá v wšsich Lidj / že pti gmauce od někud Listy / čie se neyprwe Tytul neb Pšipis / potom pak Datum a podpis / Ueyposleže samý List. Ten pořádek také y já turo zachowati chey w glozyrowánj Listu gednoho / kterýž Predykanti Luteránský z Chubingu / Sekty Vbiquitánské nedáwno poslali do Konstantynopole k Kzeckému Patriarchowi / a ted nedáwno od tohož Patriarchy zase jim odeslano s podpisem wlastných rukau týchž Predykantů.

Pšipis neb Tytul toho Listu / kterýž Predykanti Sekty Vbiquitánské k Patriarchowi odeslali gest takový.

Uey swětěgššymu / Welikomocnému / a Oswjčeněmu Knjzecti Pánu / Panu Geremiášowu Arcybiskupu Konstantynopolitánskému / Nowěho Ržijma a wšsich Cýrkwí Kzeckých Patriarchu / w ge° Swatě Kuce s wctiwosťi k dodánj.

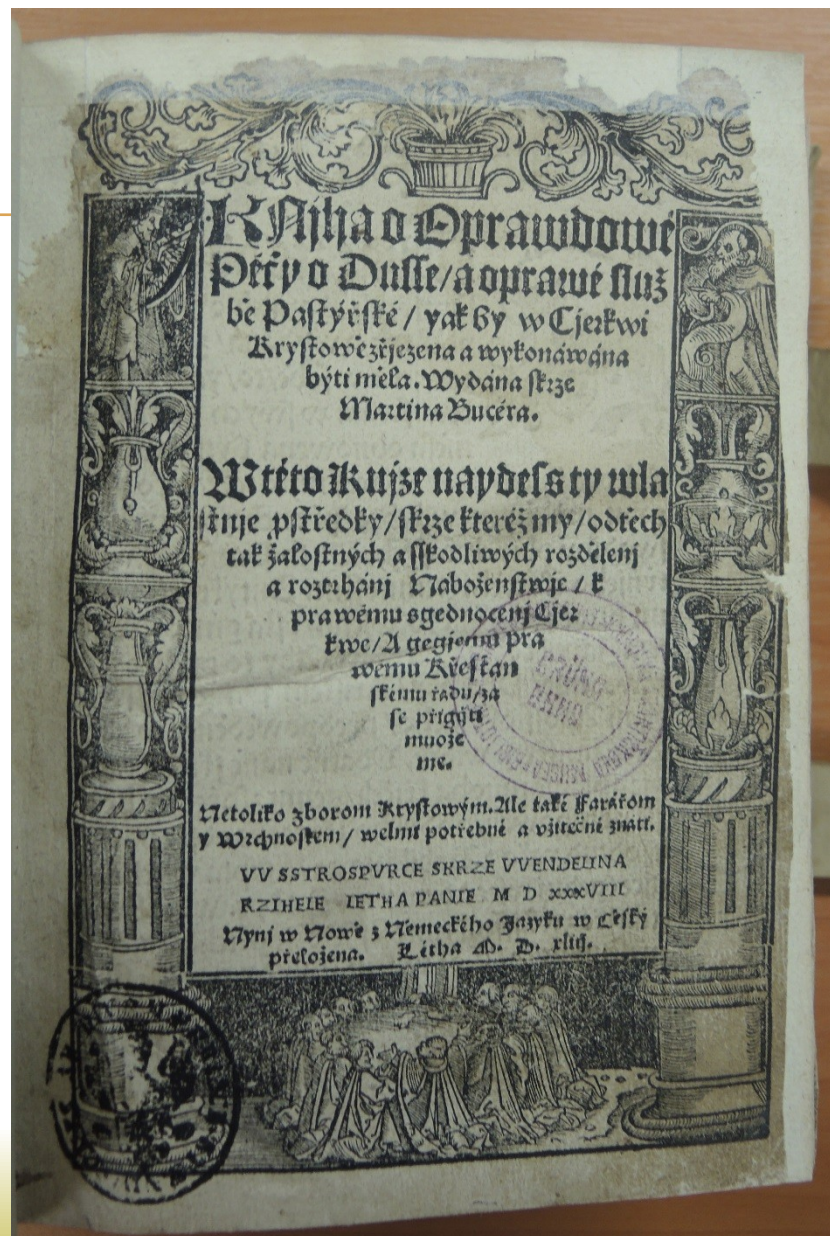
V Kji tomto Pšipisu / kterýž Luteránský Predykanti dáwagú a pšipisugú Patriarchowi Konstantynopolitánskému se nacházý / Ueyprwe k bedliwěmu wważenj to slowo: Sanctissimo, Ueyswětěg

Mladá Boleslav

- ❧ Tiskařské zázemí Jednoty bratrské
- ❧ Předstupeň činnosti ivančicko-kralické tiskárny
- ❧ Část tiskařského materiálu z dílny Mikuláše Klaudyána
- ❧ Klaudyán působil jako korektor v Norimberku
- ❧ *Knihha lékařská* – Norimberk 1517
- ❧ *Mapa Čech* – 1517-leden 1518

Mikuláš Klaudyán

Mikuláš Klaudyán

Knieba lékařska kteraz slo-
zve berbarzta neb zelinarz:
zvelmi vziteczna: z mno-
hych knieb latinskych,
y zskutecznych pra-
czij zvybrana: po-
czina se stia-
stnie.

Mikuláš Klaudyán

ratolestech syroty k Terzawdawie podobne. Prut ma wysoky. yako Wlasly kopr. smnodymi ratolestimi. A swrchu okrublosti ma. yako Kopr skwitem. a semenem.

Mocy prwnie zabrziewa. natrzetim stupni a lassy nadruh. Horzkosti swu Enora korzene zacpanie wnitrznie otwiera. Moc s talowem. a s wlkostimi lepymi kosmatymi hrubostmi zene. Moc swu zwlasstnie gedowatostem odpiera. Anaranu z wstiniu hada sstiera pawauka. sstnie wcedy wlozeny korzen. wen ged tahne. Tez y blizy moenie a pryskayze. Tu bylina Gelen gi. kby ma roby swory. Protoz roh Geleni ma moc ged zabanieti.

Koho wytekly pes vkausly. Warziti korzen s semenem. ato piti. przi pocateku neli by se wody strachowal. Dusst no kasslawy. natrageti Enory. korzene Geleni. Korzeze Boblu zazworn. Anglic. A toho nane. coz by wozel trzmi prsky zapigeg piwan.

Capitula. CIX.

Essier Arabsky.
Draguntea. Latine Sarcocolla. Niemecky winterbliz. Wiesly a mansfe. Wiesly slowe Aaron ale mocy pradsky. wlelych roske. Listi obssierne trogerohe. prut zahawoy. swrchu go brozen s zmy czerwonymi. Oniem dale plati se buda. T. twary Swa echo Jana.

Wiesly nahorach roske menszym listy. prut s ratolestimi. dwogeloketni chuti ostre a horzke. obniwoho przirozene. Moc sstieragicy. prostupagizy. prontagicy. otwieragicy. wyslechuuy. hrubo y leptowlkosty. wprsedch znych zo zaduch gest. zacpanie yater. sle zmy. ledwly. otwiera. Rany wozed y sle. coz gladawey wno se wzorzedo wani. ne

czistoty a postworny tiela. sstiera. sstini li czistiy. Narostliny ziera wno se. a wstrzewach studenowlkosty. rozpan. stie a wyhanie.

Capitula. CX.

Chlicze Wlaska.
Latine Druscus. Gest sstrome. me. bodlaw. mnohe rato. lesti wydawage. s yahodami czerwonymi. podobnymi. k Trzessniem. Geho

Zist.

XXXVIII.

zpuosob gest. mezy horzkosti a studenosti. wprost rzodu polozeny. Ale korzen. Ehorzkosti nachyleny. Korzene a semene wolekarsstwie wstowagi. w napogi s currem przigacy. dussnosti napomaha. kamen lomi. a wen gezy zene. Dienohor. kost. y zensku nemoz wywodit. Prach Korzene gehu. rany hogie. a zawiera.

Capitula. CXI.

Adie korzen cze
sky. Latine Biforta. Niemecky Loterwurz. Dwoogig gest. Gedna slowe natrzim. a latine Tormentilla. a nebo Consolida rubea. Wlelych roske. korzen ma yako palez czerweny. skosmatymi. Ratolesty tonke ssticzkem malym. nafedmero rozrzeszanym pausstie. Kwietczko zlute. Korzen treply swrastugicy. A protoz san die se byti. przirozene studeneho a sucheho. zemnateho. natrzietim stupni.

Gina gest. gestio ma listy dlube sstiroke. blade yako Konksy sstiewit. Ale listy swrchu zelene. a zespod pobielawnefe. Prantie wysoke. loletnie. a swrchu kwietu podobnate. bielofy. wchomaci. tu zwysly ma. ho prsu wydawage. zko

rozen weliky stoczony nacerwony. yako Kosatez czerweny ma. A nalukach yomiestech motrych roske. korzen tak. treply. A tak obadwa. gsu mocy y przirozenie gednostayneho. Tez. Natrzim za da se byti trep zegffly.

Moz gegich druba gest. sstieragicy. pruo duchy. wtruzugicy. a posylngicy. plodu. aby se mohi donefity.

Wsecky roky krawe. budo. sstzewonie. zenske. ranne. zno. a gine. s bielke smieseny prach. a Gum arabicum. a oblozena tiem miejsca swaluge.

Wuoctie s Boriantrem. Korzen warzeny. a tiem horzym. to penice polita. a nazaludek wlozjena. Dawenie z horzkosti. A zmdloby zaludka przysle. zassa wuge.

Wwinie czerwenem. s Benedyktem warzeny. sstudenosti tracenie zbu. ene. wklada. Tez tiem aby to penice polita. a nazaludek wlozjena. aby byla.

Abby zena donesla plod. brzicho doley sstly. Kwozdwym. olegem mazati. a prachem posypati. A nato miechyrz. suchy. Wepzrowy wloziti. y prziwazati. nanez.

Rany swaluge suchosty swu. y krawe swaluge. wysussuge. hnilofy. Diewa. nie prachu gehu. wmor. Srdce. zacho. wawa. odnakazenie. s miesyet. s horzke. a s Kutu. wwinie przigimati. obogi. Korzen. Penotrze hogi. a swaluge. proclucy. wopytli. wloziti. Warziti. a przipawowati.

Capitula. CXII.

Adie Trank s
sky. Latine Ditta aurea. 3ky. Haydnisch Ww. Kraut. Wba. ech. a wlelych roske. Korzen kosmaty. sstery. prut puol drube. loletnie. temne. unawosly. swa. wiet. zlute. o to

Litoměřice

1542 – Ondřej Dušík

1547 zde působí část tiskárny Bartoloměje Netolického
- tištěna protistavovská sbírka *Akta těch všech věcí*

Praha – Ondřej Dušík

Ewangelium Ge-
zisse Ikrysta syna Bozibo podle se-
psani Swateho Mattausse / kte-
rez Erasym Roterodamskay wssirssich slowich a ias-
to swaykladem / pro lepssi a dostatecznieyssi wyro-
zumieni slow a skutkuw Krystowaych y toho wses-
ho roz w sobie téz Ewangelium wobsahuge / budto
podle literního rozumu / budto podle duchowniho /
w latiniskem iazyku wydal / a Jan wartow-
skay z Marty pro Czechy a Morawas
ny na Cjestsay wylozil.

Przedkem hledayte kralowstwi Bozibo a swawednosti geho/a
tyto wsserky wieny budau wan przidany.
Mattausa w Sestemcozdilu. ☩

ANNO M. D. XLII.

Praha - Ondřej Dušík

Swatého Matheuse.

mysl to domieni wo Janowi zieby lechkomyslnay byl. Ginacz gestlizie gste to woniem v sebe drziete / zieby na swe mysli nestalay byl / jako niekterzi lechkomyslni czini / a zieby to czoz gest prwe gisti / potom na womyle kladl / pröz gste se cak dawno schazeli na pausse / a naz gste se chcieli tam diwas ti? Zdali gste se proro schazeli / aby ste widieli trziniu zie se klaci wodwiertu? Takowaytby byl musel bayti / kdyby nyini sam proti sobie byl / a kdyby se w sfetzken ginay vdielal? Ale nemuz wto podczrzieni wzat bayti / poniewadz przisnost ziwota / kterayz gest wzdyszky wedl a wede / wod takoweho podczrzieni geho dostateznie wozisstringe. Pröz gste schazeli tehdez na pausse / czoz gste chcieli tam widieti? Zdali czlowieka woblezienego whedbabne sfaty? To gest neprzilezielo k paussi / takowe sfaty wkazowati tam. Neb ti kterzi woblatziegi se whedbabne sfaty a kmentowe / na zamtych kralow skaych gsau / gestto to na ta mista nalezi / aby kdoz gsau wnich zhoyna a zrozko ssa ziwu byli. A tak mezy takowaymi misto ma newstawiznost / a pochlebenstwi. Kdo gest ziw kobytkami a medem lesnim / a woblatzi se w sfisti welblaudowe / a pafem kziennaym wopafuge se / na takoweho newzrabwal przidworu / nezmenil gest sweho przed se wozeti. Dus wod toho mare / zie gest newniel pochlebowati / zie gest w sazen do zialarzie. Ale musyt nietzo welikes ho bayti / czemu gste se chcieli diwati / czoz gest was przitahlo tak mnoho napauusse? Czemu pak chodili ste se diwat? Zdali proroku nieyatemu? Neb

Kozdil. XI.

Neb woni skuro za wobyzcy na paussi ziwot swug wedau. Wotom giste newoklamala was nadiege. Neb gste widieli / ne toliko proroka / ale nietzo wyssieho nezli proroka. Ten gest wo kterem dawno proro kowal Malachyass / zie ma przedchudze bayti Messy yssu / kdyz giz przichazeti bude / a zie ne toliko ma skrze swe prorogtwi woniem na dlawhy zias przed tim prze powiedieti / ale take zie bude mozy prstem nan zblizka wkazati. Prorogtwi Malachyassowo gest toto / hle / pray / posylam andiela meho przed tebau / aby tobie kdoyz budeš miti przigiti gestu prziprawil. To wam za gisto prawim / zie takowa gest Janowa wywayssnost / zie ziadnay ztiech ktere gsau zieny porodily na swiet / neni wyssie nad nieho. Ale wssak koho nyini mnozy drzi za menssieho wkazani Euangelium / sam gest wietzi nezli won. Neb won ne przizikal toho zdawna swaym mylnaym prorogtwim / zie ma przizigiti Messyass / ale kdyz giz przichazel / wkazal nan kromu katal zie gest giz przisillo kralowstwi nebeste. Az do tohoto ziasu ziaakali gsau lide wzieni nebeste / ktere hoz podobienstwi przedesla byla na przednich swataych wotztych / a wo kterem prorogy podiatkymy przikrytim przedpowiedieli gsau byli. Tak gest Ja nyini zbudil lidi kromu aby se dali w ewagelistske wzieni / zie wod poziatku k zani geho / az dorohoto dne / knies mu skrze nasylnan wiru protiskagi se / gestie hrzissni ty a pohane / kromu chiegnie nebo nechdiegnie mozy ge mezy se rozchyragi. Nechti dele wodwrzieni wod nieho bayti / nechti dele drziani bayti wznamenich a podobienstwich stareho zakona / znagize zie gest przizioswiectlo Euangelistske prawdy / a zie gest przed

Litoměřice – B. Netolický

Alta tiech wssch wiecij
které sau se mezy Najjasněgšim Kníže-
tem a Panem Panem Ferdynandem Římským/
Vhatským/Ceským ič/Králem ič. A některými z Starých Osob
panského/Rytířského/a Městského/Království Českého.
Léta tohoto ič XLVII. zbiehly tuto Wytisšene.

**Jaké gěst se od Niekte-
rých Osob w Království Českém**
Spuntování proti Najjasněgšimu Knížeti a
Panu Panu Ferdynandowi Římskému/Vher-
skému/a Českému ič/Králi. Inffanthu w Hy-
panij/Arcy Knížeti Rakauskému/Margkrabi
Morawskému/Lucemburskému/a Slezskému
Knížeti/a Margkrabi Lužickému ič. **Léta od**
Narození Syna Božího Tisíceho/Pětistě-
ho/Ctyřicáteho/Sedmeho pod přičinau
Mandátu od geho milosti Královské té
hož Roku wysleho/stalo. A jak gěst se
to s počátku až do konce dalo/a jaká
sau wřech wewssch gednání toho
Roku psání wysla/ y aušně
promluweno bylo/to wssě
pořádně prawdivě/
slovo od slova w
teto Knížce se
nayde.:

1547.

Praha – B. Netolický

Acta aller

handlungen / so sich zwischen dem Allerdurchleuchtigste / Großmechtigsten / Fürsten vnd Herrn / Herrn Ferdinanden / Römischen / Hungarischen / vnd Behamischen etc. König etc. vnd etlichen personen aus dem Herrn / Ritter / vnd Bürger Standt / der Cron Behaim / des vergangnen 1547 jars verlossen.

Ausz Behemischer in Deutsche sprach
Transferriert / vnd Gedruckt.

1548.

Mikulov

Krátkodobé sídlo nekatolického tisku na Moravě

- Novokřtění 1526-1527 - Balthasar Hubmaier a tiskař
Simprecht Froschauer

Hubmaier 1528 ve Vídni upálen, Froschauer
vystěhován do slezské Lehnice

Olomouc

1. 1499 – Matyáš Preinlein

2 drobné tisky

Johannes Fabri: *Planctus ruinae ecclesiae*

Johannes Schram: *Questio fabulosa*

2. Konrad Baumgarten – 1500-1502

3. Libor Fürstenheim - 1504

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Z německého Rottenburg, 1498-1499 v Gdaňsku (2 tisky
Agenda sive Exsequiale sacramentorum; Aelius
Donatus: Ars minor)

Do Olomouce přesídlil patrně na pozvání humanisty
Augustina Morava (Käsenbroda)

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Zde tiskne latinské a německé tituly

- Tractatus contra Waldensium (1500)
- Heinrich Institoris: Sanctae Romanae ecclesiae fidei defensionis clippeum adversus Valdensium seu Pickardorum heresin (1501, březen 1502)
- odpustkový list papežského legáta Petra Isvaliese (1501)
- Grammatices deu Libellus, qui Spica intitulator (1501)

Petrus in iudicio... Cardinalis Regum ad Hungarie Bobemie et Polonie regna Decem Prussias Russias Liouonias Lituoniam Valachiam Sclaias Lusitaniam Morauiam
 Transiluaniam Dalmatiam Sclauoniam Croatiam Lorbauiam et Moscouiam omnesque et singulas regiones et provincias predictarum ciuitates terras atque loca illis
 subiecta et alia eis adiacenta apostolice sedis delatere Legatus. Vniuersis prout in scriptis Salute in dno sempiterna. Et otum facimus quod
 Sanctissimus in Christo pater et dñs noster Alexander diuina puidetia papa Sextus puidetia et pie considerans quod perfidissimi Turci christi nos hostes
 christiani sanguine contumeliosissime in malum et iniquum propositum peruenientes prosequentes nil aliud die nocteque querunt et ex cogitat quam omnia christiano domi-
 nia sue tyrannide et spurcissime secte subijcere et lege christi redemptoris nostri subuertere Et propterea idem Sanctissimus dñs noster pro tuitione orthodoxe fidei
 intendit omnino fauente altissimo magna contra ipsos perfidos Turcos parere expeditiones et amplius suos imperio non expectare concessit omnibus et singulis
 vtriusque sexus christifidelibus pro homini et peditione contra dictos perfidissimos Turcos iuxta ordinaciones nram seu Commissarioz et delegatorum nostrorum man-
 adiutricis porrigentibus ultra iubileum et alias indulgentias gratias et facultates quas christifideles obtinere possunt visitando ecclesias per nos aut Commissarios seu
 subdelegatos nros deputados prout in litteris apostolicis de super coactis plenius continetur Quod possint eligere confessores regulares vel regulares qui ipsis
 omnibus peccatorum suorum de quibus corde contriti et ore confessi fuerint in sinceritate fidei veritate sancte Romane ecclesie ac obediencia et deuotione eiusdem Sanctissimi
 dñs noster apostolice sedis plenitudine et liberalitate oēs vtriusque sexus qui manus adiutricis ad homini opus visitando vel mittendo potuerint ac deus et singu-
 los eorum parentes defunctos aut eorum benefactores qui cum charitate decesserint in omnibus precibus suffragiis elemosinis ieiuniis orationibus missis horis cano-
 nicis capitulis peregrinationibus et ceteris omnibus precibus suffragiis spiritualibus quibuslibet que fieri poterint in tota vniuersali sacrosancta ecclesia mi-
 litante et omnibus membris eiusdem ac de omnibus operibus meritis que anima ipsos perfidos Turcos assumptes promerentur prout ac si personaliter
 ad homini scilicet expeditiones se conferret ac se exerceret pariter apud imperpetuum fieri Et ne super premissis a quoquam verti possit in dubium voluit idem Sanctissimus
 dñs noster quod penitus nris litteris tanta adhibeatur fides quanta adhiberet si sub Bulla sua plibea expedite forent Et qui deuotior in christo

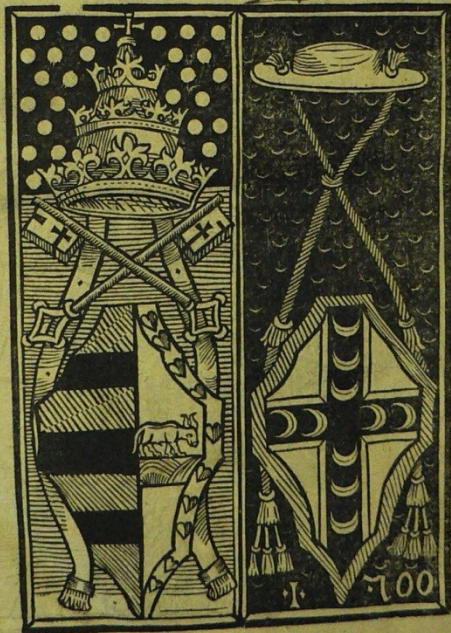
ad homini sancta expeditiones iuxta summam pontificis intentiones nram seu Commissarioz et delegatorum nostrorum ordinati-
 onem per penitus litteras sub homini testimonium a nobis traditum approbamus manum potuerit adiutricis Ideo auctoritate apostolica nobis commissa ipsi vt
 diuinitis gratis et indulgentiis vti et gaudere possint et valeat eorum pariter et indulgentiam per penitus Datum sub nro sigillo ad hoc ordinato
 Die Mensis Anno dñi Millesimo quingentesimo primo. Forma absolutionis totiens quotiens
 Misereatur tui dñs noster Iesus christus per meritum sue passionis te absoluat auctoritate cuius et apostolica tibi in hac parte commissa et tibi concessa Ego te
 absoluo ab omnibus peccatis tuis In nomine patris et filij et spiritus sancti Amen
 Forma absolutionis et plenarie remissionis semel in vita et in mortis articulo vel verisimili.
 Misereatur tui dñs noster Iesus christus per meritum sue passionis te absoluat Et ego auctoritate ipsius et apostolica in hac parte tibi commissa et tibi concessa
 Absoluo te primo ab omni sententia excommunicationis maioris et minoris siquam incurrisi Deinde ab omnibus peccatis contritis confessis et oblitis confitendo tibi ple-
 naria omnium peccatorum remissionem et eadem auctoritate remitto tibi penas in presenti seculo et in purgatorio patendas In nomine patris et filij et spiritus sancti Amen

198046

Georgius Strydomanus Sess. Por. h. lib. v.

Sancte Romane ecclesie fidei defensionis
clipeū aduersus waldēnū seu pichardorū
heresim. certas Germanie Bohemieq;
nationes in odinꝝ cleri ac eneruatiōez eccle
siastice potestatis virulēta cōtagiōe sparlit;
inficiētes. Sanctissimi s̄alexandri sexti pō
tificis iussu. nuper per eximū Sacre pagie
professorez Fratrē Heinricū institorez he
retice prauitatis inquisitorē. ordinis predi
catorum. In formam sermonū utilissime
redactum. & libro Georgij Lippitz 85.

+
Veritas Vincit
Platinius Lippitz
Wittgenauensis me iure
tenet. An. 83.

2. Cor. 9.

Quod sibi quisq; sent, presentis tempore inta.
Hoc sibi missos ent, quum dicitur He. Veritas.

Fol. 11

Sermones apostolice sedis cōtra heresim waldensium marchionatū Morauie regni Bohemie occupātiū collecti ex cōmissiōe eiusdem sedis ab inquisitore heretice prauitatis fr̄e Henrico inquitore Sacre pagine professore et nuncio pape Alexandri. ordinis predicatorū incipiunt feliciter.

Subscriptio
Dilectis filijs ꝛc.

Breuiā destinata a Sc̄tissimo dño nostro papa Alexādro. vi. inquisitori heretice prauitatis. et primū eidē inquisitori cū P̄posito Rūburgen̄

Bulla apostolica ꝛc.

A
Alexander
Episcopus
seruus ser-
uorum dei

Dilectis filijs. P̄posito Rūburgen̄ Clostermumburg nūcupato: et Henrico ordinis fratū predicatorū et theologie professori et heretice prauitatis in Germania inquisitori. nūcqs nostris salutem et apostolicas b̄ditiōnem. Quia ad pastorale curā totius christiani gregis meritis nris minie suffragātib⁹ disponēte diuina misericordia. assumptos nos fuisse plane intelligim⁹. ex eo etiā nobis in beato Petro dicto cognoscimus. Quod se oues meas. et illico ueteras. Et tu aliquid euer- sus contra me feceris tuos. Exprece ab illa mentis nre cogitatōe intrudere cōpellimur. ut que p̄ualis nostri oculis. quod lupi rapaces intrudere et per fenestras minuatāz discerere fatagū: salutarib⁹ nris p̄sidijs quātū possimus occurramus. crebris siquidem fide- lium relationibus et querelis certiores intōs redimur. in multis christiani nois regiōib⁹ p̄fectis in Bohemie regno. ac p̄uincia Mo- rauie. multos nequissimi hostis ueneris in- fecos. p̄ra catholica ueritate in rēba blasphē-

mic prospere et in praua hereticorū dogma- ta impudētē quasi furore quodas collisos cot- ruere. cōtra matrem suā sanctas Romanas ecclesiam. que apostolorū Petri et Pauli sanguine consecrata omniū ecclesiarū a dño primatū obtinuit. solosis artib⁹ et figmentis insurgere. Additur etiā nō uanis timorib⁹ aut leni infamia q̄ p̄plurimū illarum regiōnū in damnatas waldensū hereses plabāz. Et cum damnatis p̄plurimis alijs heresib⁹ ipsi q̄ in eterne damnationis baratriū ultro sese imergentes dei ecclesiaz sup̄ solidam petram Petri a dño sicut promissa fuerat edificataz que unica colūba spūsa pulcra sine ruga et macula. ovis cōclusus. fons signat⁹. pure aque uiuē merito appellat⁹. dentib⁹ uiperis lacere et rabido morsu dilaniare conat⁹ ipsam sine ecclesiaz impetū. que disponente dño semper immaculata firma inuolubilisq̄ et per mansit et p̄manebit. hanc diuere diaboliis versutus et penit⁹ destrucere moliant⁹. Hos itaq̄ quibus et p̄sicalib⁹ officijs necessitas et gregis christiani discerimen. et catholice fi- dei oppugnatio nullā differendi dissimilātiōis aut taceudi locum relinquūt. Quātū ad clamandū incessanter et inimentū cladi obui- am dñm nos exortant. ut morbos huiusmodi cōtagiosos et pestiferos a oculis nris auferre- mus. ad loca illa Bohemie et Morauie. et tā pestifera infectōe ne et p̄ditōne oppugnatio

A 11

**Terminus inconueniens,
maximū quod sequere;**

... tantum boni et predestinati essent de
vniuersali ecclesia christi sponsa militante con
fendi. Quia nulla certitudo de clauis pōte et de
efficacia sacramentorum magis quam admissis sacra
mentis, nec quod ob percipiētes illa habent
Quam enim ut sup tactus fuit sepe etiam repe
tendus est. Quia de aliena bonitate proximi sp
mū certitudo habetur q̄ de p̄ria. Et de p̄ria
nemo scire potest an obio vel amone dignus sit
Certe longe minus de aliena videlicet ministri
bonitate quis certus esse potest. Ergo ut hi ce
ei perhiberent tantum boni sacerdotes et p̄ria
ti sacramenta possint conferre aut conferri. Et p̄
lati potestate clauis nisi iam nulla certitudo
de vera sacramentorum percipiēte aut efficacia ha
beret posset. Et sic omnia deus et p̄ria de
mentis fluctuatione reseruat in eo et singulari que
fides sunt et subiciuntur. Saluator etiam
sponsa et ecclesia saluati fidelis nō in seipsum
aut sua sacramenta sed in ministros ecclesie potu
isset que omnia absolvere et omnino a fide aliena
esse noscuntur. Quare quibus heretici hęc duo
falsę p̄missa dogmatizare simplicibus studēt.
Certe deo ut species omnibus pietatis p̄terea
dant ecclesiarū videlicet nō in bonis et electis cōsu
stere. Et q̄ sacramenta tū a bonis sacerdotibus
volunt conferri quā ipsi omnibus p̄cipue et
ab hominibus p̄missis pleni sunt. Quia de sub
terranis hereticis sic in primis incipit. Quia
autem in cōtrouersis p̄teritis carnalis tūc
sine differentia egerunt. Quia nō omnes p̄dicat
bi talibus infirmitatibus non tantum sunt et per ex
plōtarios nostros plures notati. Quia de
quod de illis qui veritatem sacramenti auarēsi
e crudeliter cūctis infensis egerunt p̄sumpse
runt. Sicut de aliis eorum pessimis cōmuni
libus qui vero hinc et illuc inter eos morantur
pollent nō minus cū ceteris complicat̄ eodem
errōris spiritu sic simpliciter corba poertere sa
tagunt ut tamen sanctas Romanas ecclesiam
propter malorum permixtionem hereticam ap
pellare nepharsissimo ore non verentur ut sic
sui pietatis colore viri subornantur. Sed vcl
de numero illorum de quibus apostolus habet spe
ciem pietatis virtutem eius amegāto existē
cerunt. Itaque ergo ad argumētorum solutiōes
procedamus.

Decimus documentum

in quo soluntur argumenta contra sanctimo
niam ecclesie. Romanis obiecta. Et dantur etiam

causę ete. Quibus modis fideles sunt sit ecclesia
videlicet vel numero tantum vel numero et ma
rito.

Clarum autem teretū partem que
est responsalia super argumēta
supra mōta debetur feruēte
studendo in partes.

Prima ut sit quatuor.

argumentorum soluntia. Quia videlicet in sa
suppositio. Secunda q̄ sit sacrosancta in mōte
tūo fidei sacramētis et legib' sicut iustitia.
Quo ad primas ubi allegant Augustinus. Non
Non audeb' intelligere ecclesiam nisi i sanctis re
Respondet q̄ loquendo de suppositis ecclesi
e quāz aliud sit loq̄ de vinitate fidei in qua vici
vinitate fideles. Et aliud de vinitate caritatis.
qua cuncta mēbra ecclesie nō soluz vniū vera
etiam vniūcūcūl' ut sic ex vno maneat ecclesia
struata lapidib' et angelis cōnata ut canit et
ecclesia. Ideo quāz aliud ē loq̄ de p̄ria vinitate fidei
fidei. Et aliud de fidei caritate q̄ ut sup
mediante tactus ē fidem vno habere scire potu
mus caritatem autem minime nisi p̄ cōmuni
Hinc et fides vera potest haberi sine caritate.
non aut cōtrario. Et ex hac dūgnitate i eccle
sia aliqui existere possunt per fidem nūero tan
tū vniū non aut n̄ eritio quod soluz acquirunt
per amores gratificatiōem et caritatē. Itē Au
gustinus ubi loquitur de sanctis et infidelis qui in
merito et merito cōtinēt in ecclesia vniūcūcūl'
Deus dōz i hereticis negare velle illos esse
De ecclesia saltē numero q̄ fide sine caritate ha
berit. Ideo eis data distinctio obicit de fide si
ne operibus et fide cum operibus quāz negare
non possunt. Et sicut apostolus. Fides sine o
perib' mortua est. Et illud nō omnis qui dicit
mihī domine d̄e intrabit in regnum etc.

Obijciatur etiam eis.

Quia ipsi primo demōstrant fidem eorum caritate
formatas quod est eis impossibile quāz nullam
caritatem habent sed nec fidē nec caritatem. Quia
dubitanō in vno articulo fidei iam non habet
fidem sed opinionem de aliquo articulo ut alio
monstrauimus. Et sanctus Theodoretus scien
da secunde in questione An hereticis differes
vnum articulum possit habere hęc de aliis.
Deferunt enim ad minus in illo articulo. Et re
de respiciunt sanctam ecclesiam catholicam
Et consequenter minus caritatem non stare pos
sunt. Quāz nesciat homo an obio vel amone di
gnus sit ecclesiam. Hinc utamur pluribus lo
quendo si tactus queritur. Cur p̄ fidei ritum alii
quis possit esse de numero et gremio ecclesie.

Respondet de q̄ ex triplici causa. Quia
una q̄ fides i se facta est ex parte a deo reuelata
est. Quia q̄ est per baptismum infusa. Quia p̄
mortalē peccatū a sanata nisi fuerit domus obscura
nō differt a sanata nisi fuerit domus obscura
quāz sciamus quod dōctores i tercio sententiāz
si vniū. Et p̄ hoc etiam patet resposō ab secun
dūz argumētis. Quia quāz omnia illa Can
tūz argumētis de his qui numero et merito
sunt ecclesia. Item q̄ dicit eos esse sine
macula et ruga. intelligitur sine macula morta
lis criminis vt in sequenti solutiōe patebit.

Ad tertium quamuis

illa an totitate sepe heretici allegare solent.
In nihilominus ipsi pleni sunt rugis. id est du
pliciter fidei vnitatem demōstrantes pleni eū
az maculis omni viciōz mortalium. Tū quia
in argumentis p̄ veritate tactus est. Eccle
sia quod hęc habet vane demitte nobis dētera
nostra. Et si dixerimus q̄ peccatūz nō habē
mus ipsi nos sedam' et veritas i vobis nō est
Ideo istaz audacitate apostoli in ecclesia
allegatūz non possumus accipere. De ecclesia
militante sed tū de triumphantē. Ibi enim
omnī sponsa manet sine macula et ruga. Hinc
Aug' i li. de p̄fectione iusticie. Tunc ecclesia
erit sine macula et ruga aut aliquo hinc infici
q̄ est glorioza. Non enim modo intantis peri
culis in tantis scandalis in tanta p̄nitione
sponsam pessimam et in tantis obprobrijs in
p̄mūz dēcorāz est eaz esse glorioza. Et in li.
de Reuerentiā dicit ad idēz vbiq̄z i libris
domenici ecclesiaz nō habentem maculam
aut rugaz. Ad sic accipiēz est quasi ea iōz
sic sit q̄z que preputur ut sic sit scilicet quando
approbet glorioza. Hinc enim p̄ter quaz hęc
nos dicit et infirmitates in hęc fiamus habet.
Hinc quod tōtū dicit demitte nobis dētera
vna vnde et sine macula et ruga est ecclesia i
his que numero et merito sunt in ea. Ad au
daciōtatem Dyonisii super distinctiōne sancti
tatis dēcorāz est. Quia de triumphare intelli
gitur. manifestus est illaz distinctiōne sic con
uenit ecclesie. Et de militante tunc intelligit
tur quāz ad alio q̄ numero et merito simul sunt.
De ecclesia. Et p̄ hoc distinctiōne tantū ob
iectiōnibus responderi potest.

Documentus undeci:

unū declarat q̄ acle. to dicit sacrosanctā leg mōy
Cuius i maiore hereticos p̄mūz
qui plurimūz abhorret audit Roma
nā ecclesia ē sciam demōstrā b'm
iaz hoc sed q̄ cōsiderāo p̄nona. et
Romane in vt s. h. ipoz sacrame

toruz efficaciam a sanctas catholicas sciem i
alia p̄plarina i ea resistentia p̄t dicit Sacro
sancta dicit ab eo qui est ut sanctificatiōz
sacrat' p̄ essentia sanctificata vt i cōtra
distin. dicitur q̄z vt sic habetur Sacro sancta
Romana et apostolica ecclesia non ad aposto
lis sed ad ipso domino et saluatore nostro
primaruz obtinuit vbi petro dicit Tu es pe
trus et super hanc petraz edificabo ecclesiam
meaz etc. vbi solata sunt et in celo i sequitur
Addhibita est etiaz societas in eadem vbi bea
tissime apostoli pauli q̄ vno die cū petro glo
riosisima morte coronat' ē. Et abo sac' eccle
siaz Romanaz cōseruauerit. Ecce quomō facta
et quare sacrosancta dicit per egrediētiāz in
sanctificata martyz p̄mūz ap̄tōlos quāz p̄
fidei heretici meretricem appellare nō verētur.

Nota sanctitas Roma

ne ecclesie declaratur per leg articulos.
Cuius habundantiam tamen iterum declaramus
eius sanctit' p̄ leg articulos. Primo per sa
cramentorum efficaciaz vbi fideles in Roma
na ecclesia dicit sub obedientia Romane sedis
cōstitui quod sanctificatur. Cuius v. Et
suo dicit ecclesiaz et tradit' sanctissimū p̄
illa vt illam sanctificaret mundū eam lauato
aque in verbo vite. Vnde sicut fideles quoz
die baptizantur ita quod die sanctificatur. Itē
in mortali crimine existeret. Sicut contem
tur et consentitur eiaz aboluntur et sancti
ficantur. I. Petri. q̄. Genis sancta populus ac
quisitiōis dicit. acquiras sanguine christi
effuso. Et caput sciam quasi sanguine tū
cūz. Quia sanguis xpi meritis opoz i sacra
mentis. Co q̄ sunt vasa medicinalia. Itē ia tre
tit' celestis medicū cui' figura p̄cessit q̄ a
p̄stol' expressit. Hebr. q̄. Dia pene secundū
legem in sanguine mundatur et sine sanguis
effusione non fit remissio peccatorum. Et sic vt
dicitur est sciam idēz est quod sanguine tinctus
Et quāz talia p̄a i sacro non nisi in sacra
mana ecclesia fit. Co q̄ intra illa tātum melo
habetur efficaciaz sacramentorum. Itē illud
Aug' super heb' dicit fidei. Ego credo tūm
q̄ non sit remissio peccatorum nec virtus ali
cui' sacramenti nisi in hac nostra sancta que
Romana dicit ecclesia. Ecce quāz ipā sola sit
illa catholica et apostolica ecclesia militāde ve
sepe tacta et i ceteris clare patet. Itē sic scā

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Početnější repertoár tiskového písma

- Dolnoněmecká textura
- Bastarda
- Rotunda řezaná dle francouzských vzorů
- Signet

Olomouc

1505 založena 1. městská papírna, ale tiskárna až roku 1538

Biskupství zadávalo tisk liturgické literatury Johannu Winterburgerovi z Vídně

Olomouc

Olivetští z Olivetu

- Pavel 1504/6-1531 tiskl v Litomyšli a 1532 v Praze

- Jan st. Olivetský z Olivetu odešel roku 1538 do Olomouce (1538-1547)

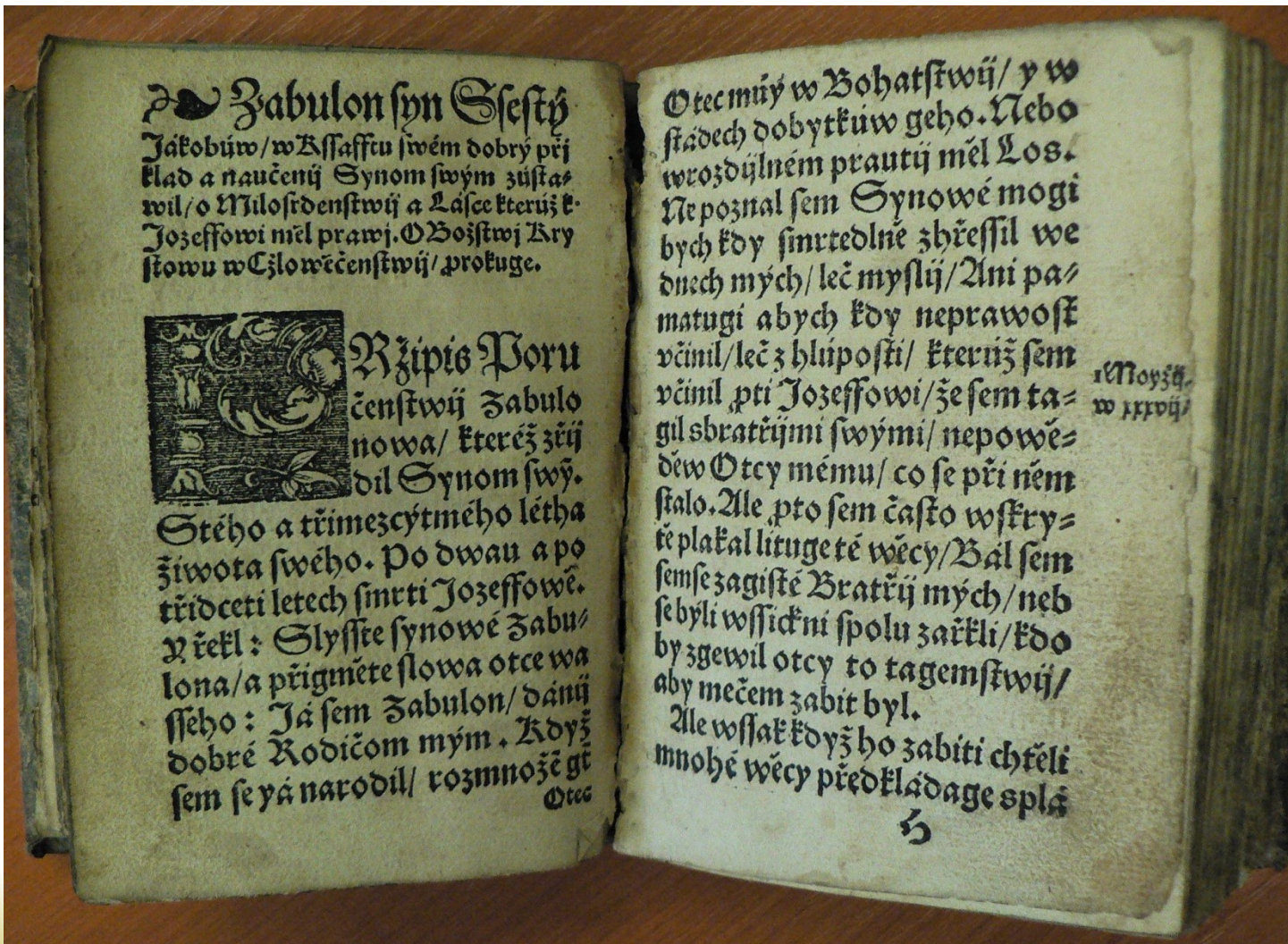
Synové:

Šebestín Olivetský 1565-1579

Jan ml. Olivetský 1576-1584

1590 patrně tiskárna přešla na Valentina Klína

Olivetský a Prostějov – 1544-1545

¶ Predmluva.

¶ Naprwé se položü
Kterak tito Testamentowé/ a
nebo Břassstowé/ Dwanaći Patrys
archúw synúw Jakobowých/ sau
nalezeni. A skrze kterého učitele
z Řecké řeči/ w Latinský
Jazyk přeloženi.

Wšmi dlabehy
Čas tato Kníž
ka (wyborný čes
náři/ skrze záwisi
a zlost Newěrných Židůw/ pro
gisté a swětle proctwü/ o Kry
stu Pánu spasyteli našsem/ wšse
mu lidškému počolenij za sljbe
nem) zřkryta a potlačena byla/
Tak že učitele/ a neb staří wy:

Olomouc

Jan st. Používal heraldický signet a v některých tiscích devízu převzatou od norimberského a plzeňského vydavatele Jana Mantuána Fencla – Spes mea ex alto = Naděje má z výsosti.

1. Tisk v Olomouci – Das Testament der zwelf Patriarchen der Sunen Jacobs
2. Tiskařská produkce: - práva manská, práva a zřízení MM, kalendářů, polemiky mezi českými bratry a utrakvisty, překlady protestantské literatury

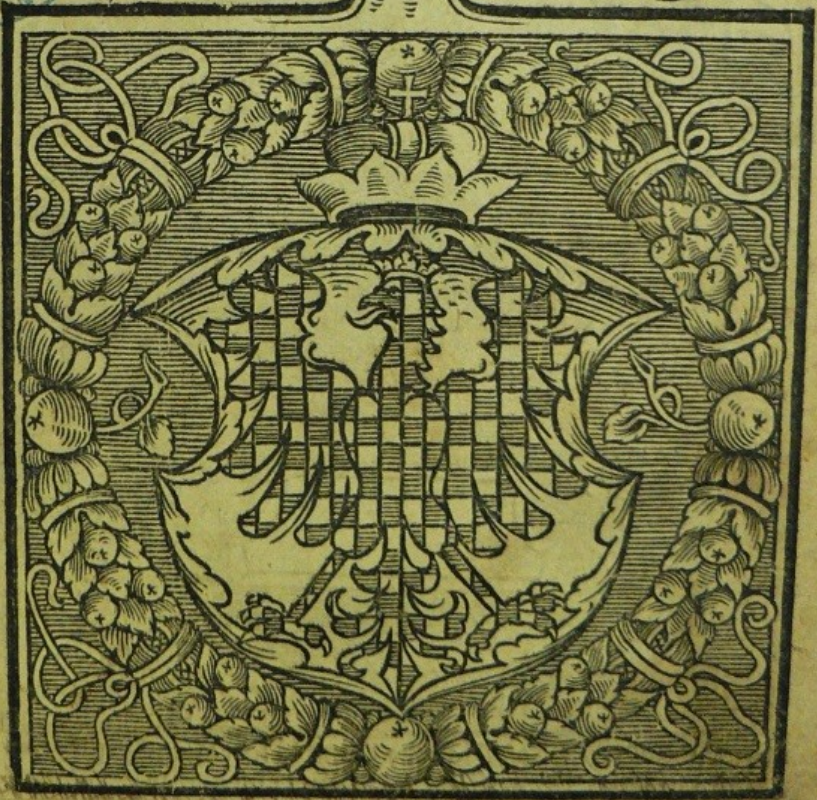
Fiermantle

1546

Prava a Zřísení Margrabství Mo-
ravskeho. wšlowé Staršene.
a Imprimované Letha Paně.

1. 5. 4. 5.

Nakladě Drozeneho Wladyky Pana Matyasse z Hartonkova
 Mjsto držjcy Nejvyššjho Pjísatstwj Margrabstwj Mora:

Letka od Narodení Syna
 Božjho Krysta Pána. Tisícjch o, pět
 tisíceho, Cjrydecateho, Cjrtorteho. W
 pondělj Den Swateho Wacława, Dr-
 žan gest Sněm Obecny w Měste Brně.
 Na kterémz to Sněmu od Starowow / Panského / a
 Rytjiského / Margrabstwj Morawského / wydani sari
 kwyhledani a napravowanij z Starých y Nowých žij
 zenij k Sprawě Sandu žanskému / naležjtych y gnych
 čjm se Lidě / přj Práwě y w gincm spravowati magj.
 Drozenj Páni Pan Jan Žerotjina / na Strážnicj / Nej
 wyššj Komornjck Margrabstwj Morawského. Pan
 Jan Zagumac z Kunstáthu a s Gewissowiz / na Tarwicos
 wicjch / Nejwyššj Sudj rehoz Margrabstwj. Pan
 Wyljm Kuna z Kunstáthu / na Hradku. A Drozenj
 a Statecny Rytjry Pan Wyljm z Wickowa a na Cym
 buržu / Nejwyššj Hoffrychtj Margrabstwj Moraw
 ského. Pan Jan Starššj Kropač z Newedomj / na Litc
 čjch. A Drozene Wladyky. Pan Jan z Aštjzyl / na
 Buchlowě. A Pan Matyáš z Hartonkowa / Mjsto držj
 cy Nejwyššjho Pjísatstwj Margrabstwj Morawské
 ho: A ti aby se s Geli w Měste Brně / o Posudku / přj ča
 su Swateho Martina. Kdež pať naten Den / tjj Páni a
 z Rytjistwa / do Brna se s Gedanz / Staré y Nowé žtjze
 nj přehlednauce. A to kteréz se gest w Měste žnogimě
 Letka Páni Tisícjch / Pětisíceho / Třjdecateho / Páčeho /
 w Středu poprwny Nedeli w puoste na Sněmu Ober
 njm w přjstnosti / Nejvyššjho Knjzete a Pána Pa
 na Ferdynáda / Řjmského / Vherškeho / Cjstkeho / ič. Krá
 le. Inffanča w žyspanij / Arcy Knjzete Raufstkeho / a

Vřadu wyssel/ než by Právo tomu dowedeno bylo. Tedy
dy Dedicý geho/ zgeho Statku zase ty Peníze Vředniťku
giněmu/ poněm/ a neb giným/ magij wratiť / Aby tento
Dwogých Peněz zase ogednu Pěť nedáwal / než by doz
wedenj měl :

o Winnych Práwých Panských.

Panij pozwořtálé po Mužjch swých / své Právo
Wěnné magij / na Statcích Mužuo swých předewřemi
májmo wřecky gine Dlužnjky / y wřecky Křapady / a dá
nj Margrabřka / neb odgetij mocy / neb Zámku Waleč
ně dobyť / ony swěho proto neztratiť / a Právo křwěnnu
magij / y křwěckě / jakožto křwě / Wozu / Woznjčě lepřijm
křwě / a Posteli / křwě / s Mužem swým Lehala / a polowi
ce Posteli / a polowice nechati . Než s křwě / načemž / křwě
hala napřed / a Třetinu Dobyťka / což / Kopyto / dělji / a nad

to což gij Muž odginých Statků poručij / a Klěndy / což
nařwě / Hlawě / Kufku / neb žiwote Ženskú přijpráwu / To
řla / To Panij Panské / na Swrčech byti má :

o Wěnné Zemanky.

Alle Zemance / tež Wěno / na Statku Swobodně ži
řwě / jakož se nařwě / Pěřse / a štratiť geho nemuž . Ale
na Swrčech / Woznjčě gij / Práwa dáno byti nemá
Postele / niž napřed / než polowice / a tež Třetina Dobyťka
což / Kopyto / dělji / Sukně / Šřaty / a přijpráwa gegij . Ale
Klěndy / Mužow / od Šřěbra / a neb gineho / Klěnohu /
to gij nepřijřluffij . Leč gij Muž / což / Listem / a hodnj swě
domijm / poručij :

1538
V. 8. 8. CA. 362

Práva Stavská

¶ Letha Dana našeho Česukrysta Syna Hošp
ho. Tisyryho. Pécisteho. Trsydcateho. Osmeho.
Tlačeny su tyto knihy v Slavonem Měste Olomi
ry skrz Jana Olivetského siberzmantij. Nakladě
Duoštogueho v Bose Dce Dana pana Stanilla
wa Biskupa Olomutského geho milosti i.

1538.

Dby kto někomu wdnom geho. zbrogij geho přemohuiz nespravedliwě se vwaazal. Přemoženy před kraalem a neb saudec zemským k třechožto saudu ten duom přislussij. žalowati má. naduom swuog prawem se nawracugije. Saudec má gemu Saud včimti. a gestli žeby gemu nebyl wrácen. tehdy saudec we wseffen ten statek vwaazati je má. kteryž * ten má. a má geho také potříkat. a pohnatí k třem saudom. a gestli že se ten postavij bez kletu. tehdy wte při sauditi má yafz práwo gest. totiz gestli že křiwdu a neb moc gemu včimti. tehdy geho sauditi má yako lau pejnijka. Na také takoweho wstetečníjka ten komuz se křiwda sta la newznáseggije na saudec. gijti kdezby geho koliwěk dosáhnauti mohł a ksaudecy přiwěsti. Toho wsseho času dokudžby něko mu duom odyatý proti p̄wu držán byl. nemuož žádný z něho wimti. am w wěcech kterež se p̄o niem zbeħly. am w řech kterež se mezy tijn časem zbijhagij. pto že ge° w swě mocy nema držitel pořadny

* Totij kteryž
duom odgal

Kterak nadomy a zamky naalesow se wynaaslegij:
kapitola: CL:

Estli žeby ktery duom a neb ktery zámeč skrz nález byl potu pen. tehdy saudec naypraw trítat wen vdeiti má. a potom gijti ude s sekýrami k němu přiskočiti. a ten duom neb zámeč roz sekati a szemij stownati magij. tak aby duom neb zámeč nad zemí wseffen sražen byl. Než nema býti wypalen. také nema ksz menij am dřijwij. a neb což koliwěk w něm bylo odtud odwezeno býti. neb odnesseno. leč gest co wěcy laupezem wzaty ch. a neb w kra dených done° wnesseno. wty se saudec vwaazati a ge showati má dotud ažby ten přissel. ktožby oně prawem chtel státi. A gestli žeby zámeč byl. tehdy přikopy ryčim a takowými přijpra wami vyplněny zasypány a wyrownány býti magij. A wssick ni kterež k tomu saudu náležij neb drženy swa magij. magij zatřv dmi takowého zamku pomahati bořiti nakladem swým. ac gestli žeby k tomu byli powolaui skrze saudu posla:

Kto by wlandu naales wynaasleti měl:
kapitola: CLII:

Dež kosselē sa. ti nálezij wynaasleti magij o každě wěcy a žá dný gny. Saudec a kosselē. am čepca. am čepic. am klobau kuo. am rukawu. am kulek miji. a magij. Plassij magij narame nech miji. magij také býti bezbroge. lečby ge potřeba aby zbroge

+ Totij když sa
dij

měli nutila. Nálezy což se žiwotno lidštych dotyče wynaasleti magij křezliwij a lačnij. To prawo ge což se lidšeho těla doty če. že nález wynaaslyn nema býti kdyžby gij kto gest a neb pil. neb am gijti am piji nema. ktož má saud včimti. což se těla lidšeho dotyče. a to we wsech saudech má býti zachowawano. Ktož by pak mařy kausel siudeł. a potom nález na člowěka wynesł. ten před Bohem těm lidim wmen býwaa:

Kdyby žena někter a smužem byla rozwedena:
kapitola: CLIII

Estli žeby žena smužem byla rozwedena. proto před se wě no swě + obdržuge. kterež gij muž do žywosti gegij naswě wlastnjm statku a nastawenij nanem postawenem dal. a což koli wěk statku k mužy přinesla. to (ačby bylo před rukama) s sebau od weze a odnese. Gestli že gest mowity statek k němu přinesla. teč ge y s sebau odněsti má. Než gestli žeby ten statek byl stracen. a to by yafz p̄wo ge prokazáno býti mohlo. musy ona bez toho statku býti. A nastwij žena po smiti manžela swěho miji muož. gestli žeby žádného Ma na dedice nebylo. Pak kterak by to býti mohlo to se nacházij w knijch práwa Nanskeho:

+ Kromě kdyby
byla procyo lož
stij odchnama

**Kterak by žena sdietkami swými statek swuog roz
deliti měla: kapitola: CLIII**

Dby ženě manžel gegij v mēl. a ona by w statku v mēleho manžela swěho. mčmž se nedělisse. dšaubij neb křatřij čas zuostala sdietkami swými. kdyžby se potom deliti chtel. žena wě no swě naypraw beře. A gestli žeby mowity statek v mēleho gegie° muže zuostal. okteremžby on nasimtedne posteli poručenstwij a kšassu nevčiml. ten statek gednostyne rozděl býti má ženě a dě tem. A má zadussy v mēleho yafz obyčey gest wčimeno býti. Než gestli žeby otom statku Manžel zadržaweho žywota kšassit vcy ml. ten kšassit staafy a pewny býti má:

Debittwice: kapitola: CLIII.

Estli žeby kto děti měl. a zmich gednomu neb wije zařiwono si swě z statku swě° mowiteho kdyžby swadebnij v mēl wcy měl. a yafz diel a opatřenij dal. a potom by v mēl. ti děti w statku

B ij

1484 97704

Obvyčeje Prá

wa / Řády a nebo Zvy-
kosti / wšech Náródu.

Skrze Jana Hubāna / přitg-
meným Czecha / syc Němce / z mnohých nez-
wznessených Scribentuo / neb wypisowateluo
takových věc / w hromadu sebrané : Každému w
přijmnému Čtenáři w tom oblíbený magičymu /
čítání netoliko potřebné / ale také velmi
vžitečné a potěšitelné :

Z Latinské Řeci w Českau přeložené skrze
Jana Drotického w Kroměříži.

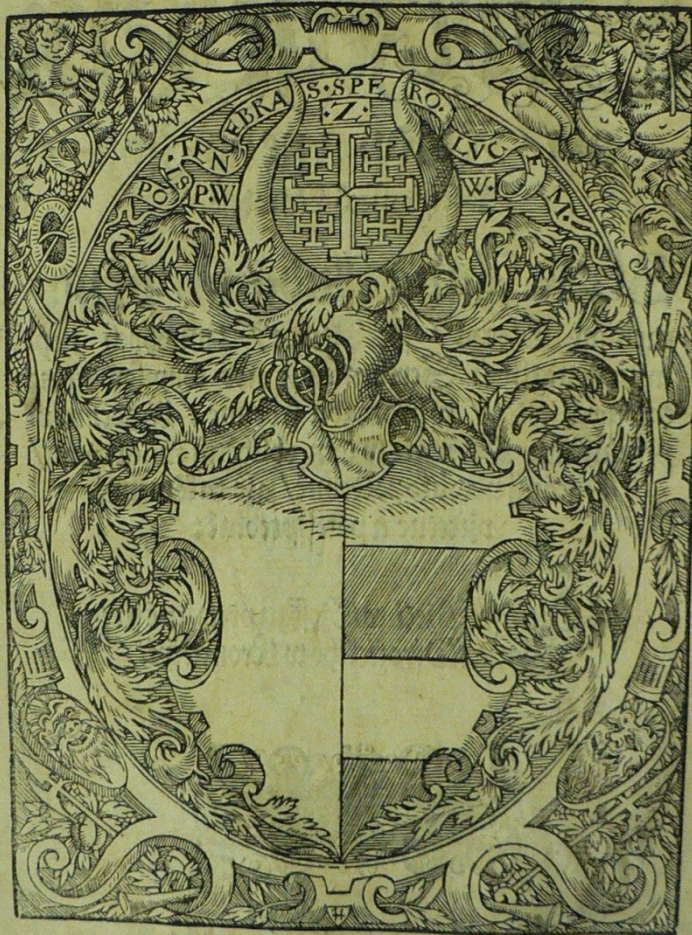

7631

Wytisřeno w Holomúcy v Da-
na Olivetského.

1579.

VII
a
76

Předmluva.

Droženému a Statečnému

Rytíři / Pánu Brankovi z Witzlowa a na By-
střicy pod Hosteynem / Pánu mně Laskawě přížnivému / z.
Služby své powolne / s winsfowwáním wšeho dobre-
ho / a s naležitau uctiwostí wzkazugi.

Donieważ netoliko Swato-
swata Piśma Biblicka / ale take Knihy
a Spişowe Mużu w Swobodnych
vměnych wysoce wznesenyh / a wes-
litau mandrostij nad giné obdaer-
nych / Philosophuo / Orátoruo / a
Hystorij Spişowateluo / y giných
mnohých / gegijchto Spişuo slawné
Pamatky pozustawagij / o tom wy-
wyswědęgij / że Człowek na tento Swět / ne k zahalkám a k ži-
wotu zhowadilemu / leniwému a prázdniwému / ale zbola k prá-
cem užitečným a prospěšným / w nichžby wšecken běh žiwota
swého / pokudžby neyweyşše býti mohlo ztráwil / a zwláště
w těch kterězby se netoliko k prospjwánij sobě samému a swym
Něššeuom / ale k Obecnému dobremu buď wšech Lidij wespo-
leť / a nebo na díle některých gistých Kragin / Měst / nebo Obeč
y také Osob hoditi mohli / na tento Swět zplozen býwá Drože-
ný a Statečný Rytíři Pane mně laskawě přížniwy : Nebo
o tom (ak toliko některých málo duowoduo z Pişem dotknú)
w Knižách onoho wysoke trpěliwosti / a welkého zkuffenij
Muže Joba Swateho w položenij pátem napsáno se nachazy :
Człowek (prey) ku práci rodij se a Pták k letanij. A w Kně-
žách Pişlowij we dwanácte Kapitole : Ten prey kóz práž-
dnij / neybláznowěyşšij geřt. Tež w Knižách Eklezjastyku
w gedenáctém položenij Pişmo dij : W pracech twých zřtarey
se. Onen pak welké weymluwnosti a (w takowych wěcech)
wşy lžbeznosti a okráşy puowod M. T. Cicero, doswědčenijm
swým toho ku památce pozustawil / že we wšech wěcech Lid-
řkých nic šlechetněyşšyho / a weyborněgšyho není / jako Obe-
cnému dobremu prospjwati / práwě / wedle řeči Platona Mu-
drce znameniteho / že Lidé ne sobě samým / ale také ku prospj-
wánij (a nebo k ozdobe) wlasti své na tento Swět se roditi ma-

Olomouc

Šebestián Olivetský

Nowiny vo Jeho římském císařském Majestátu etc.
Válečným lidu v Spišskej zemi (Olomouc 1565)

Nowiny neslýchané strašlivého povětrí a oblaku
prolomení ... okolo města Kremže a Kamenice v
Rakousích (Olomouc, 1580)

r. 1571 tiskl i v Kroměříži sněmovní artikuly

Olomouc

Jan ml. 1576-1584

Luteránské zpěvníky Jakuba Kunwaldského Kancionál český (Olomouc 1576) a Nešpor český (Olomouc 1576)

Poslední tisk – O poznání církve svaté knížka velmi pěkná (Olomouc 1584)

Spis vyšel po r. 1580, kdy byl vydán mandát Rudolfa II. O tom, že v Olomouci má pracovat pouze tiskárna B. Milichtalera

Olomouc

Jan Günther Prostějov 1544-1553; Olomouc 1554-1609
+ nevlastní syn Bedřich Milichtaler - až 1612

Konfesijně vyrovnané tisky, katolická produkce
převážila až za Milichtalera

Vyučil se v Norimberku u Leonharda Milichtalera, po
jeho + r . 1540 vyženil s jeho vdovou Markétou tiskárnu
a nevlastního syna Bedřicha.

Z Norimberka se r. 1544 přestěhoval do Prostějova
(působí do r. 1553)

Prostějov

Ze starší literatury nepodložené zprávy o tiskárně moravského vladyky Jana Dubčanského ze Zdenína – měl použít vybavení Hubmaierovy soukromé tiskárny z Mikulova.

Věrohodný počátek až s Janem Güntherem

V jeho prostějovské dílně pokračoval po r. 1554 jeho bývalý korektor Aorg, až do roku 1561

1568 tisk Pavla Hájka – Malej catechismus, navedení nebo krátká summa pravé křesťanské všeobecné katolické víry

1602 – z Krakova přišel Jicchak ben Aharon Prostitz

Další dílna až 1862

Olomouc

Jan Günther

První vypracovaná ediční politika oproštěná od konfesijní orientace a zájmů

Kniha dostala charakter zboží

Začaly poprvé převládat tisky světské

Pro olomouckou tiskárnu zakoupen nový písmový materiál, zápůjčky štočků, tisky typograficky jednodušší

Tisk spisů hospodářských, teorie hudby, knížky lidového čtení, školní učebnice (slabikáře), dvoj- a trojjazyčné slovníky

Převedení textů z němčiny do češtiny

Olomouc

Jan Günther

V Prostějově 35 titulů

V Olomouci 56 titulů

Cca 60% soudobé moravské knižní výroby

Vydané české tituly nalezneme i v norimberských tiskárnách Peypuse a Milichthalerů z 30. let.

Doloženy i reedice starší domácí produkce

9.

Slawia Jozeffa.

O Walce Zidowské / Knihy
Sedmery. Knihyžto na-
před Zivot Jozeffuo!

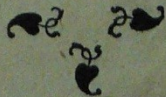
Od něho samého sepsaney/
gest přidán.

Proti Apionowi / Knihy dwoge.

In O Dučednictwíj Dachabeyšských / Moravia
z Knihy gedny. /

Nyníj teprw wšeckny w Českau řeč z Latijnské
přeloženy / od Pawla Aquilina Hradeckého.

M. D. L. III.

Prostějov

G Zidowstwu Bogi

ce/ami na žádném z vrchných swých/genzby ge od to^o zdržoval/nest
přestáwo agúce. Lotrowstwú pak gich a bauřenú/negafy Dýneš syn
Eleazar/a Alexander/wrchný byli. Kteržto obořiwše se na Pome
zy Abrahatenstě kraginy wpadli/napořad mordowali/a žádné wé
ku lidem neodpaussřeli/y Městečka také wypálili. Kománus pak sly
še o těch wécech/pogaw s sebau gedno Wogsto gúžného lidu/kre
řez Sebastensťe slulo/aby nápomocen řem gěz mordowali zagaw/
táhl. A tak z těch mnohé křezž byli Eleazara následowali byli byl
wúje gich také žbil. A ginému pak množstwú/křezž k hubení končím
Samarstých se wydalo/wrchný z toho národu z Geruzaléma wy
šli/a gšuce odjini žiněmi/a posypawše popelem hlavy/proslyli aby
od pšewzetj přestali/a aby mřtjce se nad Samarstými/křezž Ge
ruzalensťe Křijmanú w nepopauzeli/aby se také sinilowali nad wla
stj swú/y nad Chrámem/nad syny a manželkami wlastnjmi/a aby
wšech wěcy swých spolu w nebezpečensťwú ne vwozowali/a p pom
stú gednoho Galilegstěho/wšeho množstwú k zahubě nepřawowa
li. Tem řečem powolowšše žide/od pšewzetj přestali. Mnozy pak
toho času k lotrowstwú se wydawali/yakož řemě to obyčejné bý
wá/že času potoge nezbednost rostě/Sřez křezž to lotrowstwú/po
wšj kragině laupeže pwozowány byly/a geden každý z smělých/ná
sly giny m činil. Tehdy wrchný z Samarstých do Tyru/k Numi
stl nad řem křezž kraginu gich hubili. Přitomný pak tu byli také
z Židuow Drozenj/a Jonatas syn Ananú/wrchný z Kněžj/žalobě
odpřrage wřazowal/že počátkem bauřky Samarstj byli/křezžto
neyprwe mord wčinil: přjčinu pak zahubě křezž se stala/že dal Ku
manus/křezž p počátku nad puwody mordu nechřel mřtjti. Tehdy
Kwadrátus za tím obogj sřany po odložil/práwe/že řdyž se dosta
ne do těch kragin/pilně se chce na ty wšech ny wěcy wyptati. Potom
pak pbraw se do Cezarj/wšech ty křezž Kumanus žiwé zagal/v
křizowati dal. Odtud řdyž do Liddy dostal se/znowu slyšel nářj
žánj Samarstých/A powolaw z Židú osmnácte mužj/o křezžch
se dowědel že wčastnjcy té wálky byli/sřijnati ge dal. Dwa pak wř
chnj Kněžj Jonathu a Ananyásse/a syna geho Anana/y některé gi
né židy Drozené/křezž Cysari poslal. Těž také y z Samarstých/gedno
ho každého z Drozených. Rozkázal také Kumanowi/a Celerowi
Seyrbmanu do Křijma se plawiti/aby počet wydali Klandyowoi/z
těch wěcy křezž w kragině té pwozowali. Když ty wěcy tak nářj
řet Přefině swěťjcyho/bezewšše/ a syna geho Anana/a Samarstě byl pak
Cysar pak w Křijmě wyslyšaw bauřky do Antyochj se nawrátíl.
tu přjtomný také Agryppa/s welikú snážnostj židowstú Při zastá
wage/

o spunto
wání Lot
row.
e Kwadrá
towi Syr
řem žpř
wcy.

Kniha Druhá.

wage/neh y s Kumané mnozy znamenitj lidé stali) wěypowěd wěi
niw na Samarstě/ti z nich neyprozeněstj rozkázal zamordowati/
a Kumana z Zemj swých wypoředel. Cetera pak haytmana swěz
zaného do Geruzaléma poslal/a Židuom k zamordowanj dal/aby
přes Město siney cen gš/a/sřiat byl. Potom Felica Pallantowa bra
tra poslal do Židowstwa/křezž zprawowanj gegich kraginy/s Sama
řj a Galilegij. Agryppu pak z Chalcydy na Kralowstwú wěřstj p
řadil/daw mu také tu kraginu křezž Felirowa byla/genž byla Trá
chonystá/Bathanea/a Gaulanytis. Přidal pak také Kralowstwú
Lysanye/a wladářstwú křezž Wátus zprawowal. Sám pak tře
nácte leth/osm Měšycú w třidceti dnuw/zprawowaw Cysarstwú/
wšel. Náměška po sobě Nerona zanechal/křezžto s radau mař
želky swě Agryppiny/na Cysarstwú wolil/A zagistě mage wlastnj
ho syna Britannyka/z Měsalsjny narozene/ totjz/prwněstj má
želky/a Oktawj dceru/křezžto sám za Nerona/syna swě druhé má
želky/wdal. Zplodil pak z Agryppiny Antonj. A Nero zagistě/yak
řezze welikost sřestj a zbožj zle sobě wedl/a yak bratra swěcho y má
želku/y také matku zamordowal/po nichž nad wšemi swými přjbuř
nými wřutnostj swú pwozowal/a yak naposledy řezze nerozum/kř
řekřestwú a gegich Uměni se dostal/wěda to býti k wěypowowanj
obřjžné /radegi toho mlčenijm pomínu.

G O bauřkách w Židowstwu/pod zprawau Felixowau.
Kapiola Swanáca.

Břatjím se tehdy k wěyprowowanj těch wěcy
křezž on proti Židom pwozowal. Městj zagistě
Armenj k Kralowanj Ařystobulowdal/Herodeso
wu synu/křezž Kralowstwú pak Agryppowě čyři Mě
sta přidal/s Polemi/křezž k gednomu každému z nich
naležela. Totjžto/w Perej kragině/Abjlu a Juliadu /w Galilegi
pak/Tarychj a Tyberyadu. Ostatek pak židowstwa Felixowi křezž
wowanj poddal. Ten Eleazara Kniže lotrowstě/křezžto za XX
let tu kraginu byl hubil/a giné s nim mnohé zagal/a do Křijma swá
zané poslal. A giných Lotruw křezž wřizowati dal/a w společně ne
šlechetnosti postřizených gegjch towarýssuow/bylo řemě nežjžně
množstwú. Když pak tak ta kragina wčistěna byla/ginj Lotri w
Geruzalémě powřawali. T pak Měčnjcy slauli/w yasně dni/a w p
šted Města/sem y tam/wšeliké lidi bigjce/Obzwláštne pak w dny proto slauli
Swatečnj/pněšowali se mezy lid obecnj/Měčnjcy křezž pod oře
wem magjce/Těmi nepřátely swě bili/Potom po aupadu těch lidj/
oni mezy ginými p tu w šlechetnost nářjžali/Sřez křezžto leř bez
podeženj byli/a dlawho se tagili. Neypřwněstj zagistě od nich Jo
wage/

Orel Bla
dyš na ty
čině/řez
řj wřidow
stwu žle cho
wáli se.

Blaudy
13 let g
a 30 d

Nerona mē
řez Blaudy
uw.

Nero. C
XIII.

Ant. 10.
Kapi. 11.

Felixowi
zprawcy Ži
dowstwu.

Měčnjcy
proto slauli
řez křezž me
řj přj sobě
nosj gini
žadně mor
dowali.

ELEMENTA
LATINÆ AC BOIEMICÆ
LINGVÆ.

Začátkové / Latinského / y
Českého Jazyku.

Impressum Olomuncij, apud
Ioannem Guntherum.

Tiskeno w Holomúci / v
Jana Günthera.

M · D · L V ·

Olomouc

ST 1-454461

A B C D
E F G H I
K L M N
O P Q R
S T V X Y Z

A B C D E F G H I
K L M N O P Q R S
T V X Y Z.

a b c d e f g h i k l m n o p
r s t v x y z.

Alphabetum Latinum.

A B C D E F
G H I K L M
N O P Q R S
T V X Y Z Æ

a b c d e f
g h i k l m
n o p q r s
t u x y z

Ab	eb	ib	ob	ub	y ð
Ba	be	bi	bo	bu	ü u
Vb	obs	bla	ble	bal	
Ac	ubs	bo	bli	bel	ha
Ec	anc	bu	blo	bil	te
lc	enc	ca	blu	hos	
Oc	inc	ce	cla	fus	
Vc	onc	ci	cle	bar	
Ad	unc	co	cli	be	bē
Ed	ans	cu	do	oc	

21

Adriannův yallingerův possessiv Adrians liter 15. 64

Kniha Bezú- sa Spracha / ginaf Eccle-

Catalogus *inscriptus*
**siasticus / w kterézto zawrúna gsau vréssená
napomenutú / a předkládagú se wssechném Lidem pros
spéssná naučenú / yakby se gedentáždy w swém Powo-
lánú (žiw gsa na tomto Swětě ctně a slechetně)
chowati mel. A Summau Kniha**

Collegij Societate Lib. *1624*
tato slauti muže

Zrcadlo pobožnosti / Ctno- sti / Kázně y Počestnosti.

**Žtě Chudú a sprostnú Hospodáři y ginú
Spráwcowé Czeládky / mohau sobě Naučenú bráti /
yakby sami se při swém powolánú / při swých pracech / před-
kem ku Panu Bohu / k swým Blížným / y ke wssem tem / ge-
sto k gich Spráwám náležegú / Pobožně a náležite chowati
meli. Gest pak w Dazy Czeský a Německého přelo-
žená / a k prospěchu y k wzdelánú wssech-
něm wuobec wydaná...**

Letá M. D. LXIII.

HISTORIAE
REGNI BOEMIAE,

DE REBUS MEMORIA
DIGNIS, IN ILLA GESTIS, AB INITIO BO-

iemorum, qui ex Illyria venientes, eandem Boemiam, in medio pro-
pmodum superioris Germaniae sitam, occupauerunt. Libri
XXXIII, ex fide tandem narrationeque historica scripti,
absolutique, & in lucem iamprimum aediti, sat vides
licet cito, si sat bene.:

Cum gratia & Privilegio Sacrae Regiae Maiestatis, ad sexennium.

ANNO M·D·LII·

ratum, totiq; & tantis virtutibus ornatum parens tuus, te iuuenē adhuc, ipse nondum senex, regni Boemiæ, consortem fecerit, latis Boemis, pudentiamq; parentis ore pleno laudantib⁹, quod sibi per tempus auxiliolum, fœsis olim rebus, adsumperit, eademq; opera paci, & securitati regni prudenter consuluerit. Cæterū quando plurimum refert, mores q; populi, cui præfuturus es, cognitos habere, ipforūq; Regum, qui ante te regnarunt, res gestas, velut in speculo, intueri, vt videas, quos sequi deceat, quos item fugere oporteat, quorum vtrumq; exemplis, multo promptius, quàm etiam disciplinis, ediscit. Quia exempla sicut ad fidem faciendam, ita ad imitandum habentur efficacissima, potentissimaq;. Nō absurdè fecisse mihi videor, quod Historiam Boemiam, à me scriptam, quæ talium exemplorum, in vtramq; partem, copiam vberem suppeditat, nuncupatim tuæ maiestati dedicauerim. Ad te namq; maxime pertinet, nota habere, quæ apud Boemos gesta sunt, q in Boemia regnaturus es, præsertim quando extra vnum nempe Æneam Siluium, nemo extet, qui de rebus Boemis scripserit, quem lector paulo elegantior legere, citra fastidium queat velitq;. Sed Æneas quoq; velut extraneus, sermonisq; Boemi ignarus, dum incuriosius dicenda inquirat, ac multa de ijs negligentius præterit, admonuisse cæteros visus est, vt accuratius scriberent. Quod igitur ad curam veritatis eruendæ, quæ præcipuè ab historia postulatur, attinet, illam ego omni studio persecutus sum, ne mea negligentia, vltiq; loci possit accusari. Sed an sim assecutus, tuum, optime Rex, iudicium erit, quem summum Iudicem, nuncupatione huius voluminis, mea sponte, voluntateq; mihi elegi. Ab electo autem, & summo Iudice, nulla prouocatio, quo magis æquum te, atq; ppensum, præbere mihi debes, atq; ita facturum esse confido. Nam vt gratis am huic ipsi volumini, ex tempestiuitate quoq; conciliarem, sic opus aliis quoties interruptum, ac ferè tedio scribendi neglectum vrgebam, ut illo potissimum tempore illud absoluerem, quo regnum Boemiæ, coronas bundus inires, vt hoc saltem, haud intempestiuè, de toto libro posses dicere: Munus exiguum, sed oportunum. Gratia namq;, sicut ille cecinit, cum fieri properat, gratia grata magis. Vnum vereor, ne aures nimis delicatas, verba quedam noua percussa moneta offendant, vt sunt, Dux, Marchio, Comes, & si qua alia vocabula ignota aut aliter vsurpata erunt, quæ tamen vsus assiduus, passim iam à Latinis quoq; vsurpatus, ita terit, retinetq;, vt sine confusione ordinum, dignitatumq;, & locorum, vix tuto illa auferri de loco suo queant, ne obscura videlicet, pro clavis substituant. Nulla autem verba magis historia amat, quàm aperta dilucidaq;, & ea maxime, quæ in vsu habentur. Sed ista quoq; iudicio tuo stent cadantq;. Reliquum superest, Indulgentissime Rex, vt præter hanc historiam, in qua proculdubio, & vtilitas, & voluptas, legentem

tem te delectabit, me insuper, studiaq; & officia mea oia, in manus tuas Regias promptissimè tradam, supplexq; Maiestatem tuam rogem, vt ea benignitate, & indulgentia, qua coepisti, toto tibi pectore mansipatum, pergas iugiter profequi. Viuat valeatq; Maiestas tua, & cum Rege seniore, ita senex regnes, ut semper videare, patris vitam, & mores gmis lari, cum hac paterna benedictione: Ecce odor filij mei, sicut odor agri, quem benedicit Dominus. Scripta in arce nostra Cremisierensi Anis nō à natali die Domini. M. D. LI.

EIVSDEM AD LIBRVM.

Nusq; tutior esse mi libelle
Quam domi poteras, Domus quod aiunt
Semper optima, semper atq; amica
Ast forinsecus infidelitatis
Prorsus omnia plena, Non ab ipso
Hospes hospite, non ab inquilino
Vicinus, satis est vbiq; tutus.
Tu verò hoc nimium sapias, quod hinc te
Translaturus ad alteros Penates
Diuerticula trita non requiris,
Sed Regum atria seligis, patrono
Nixus Maxmiliano, ad astra nomen
Cuius nunc volat, altiusq; deinde
Cum pennas Aquilæ induet volabit,
Hoc sub vindice, tantum abest, vt vlla
Possit lingua tibi nocere, ut omnes
Prolixè faueant, suo ore quisq;
Laudantes Dominum tuum, ac patronum
Cuius auspicio, tui potestas
Facta est omnibus, Et si enim vni ad ausam
Tantum mitteris, omnibus legeris
Tam omnes Maxmilianum amant, legentq;.

Náměšť nad Oslavou

Nekatolický knihtisk:

Kašpar Aorg, 1533

Jan Pytlík a Matěj Pytlík z Dvořiště 1533-1535

Po smrti tehdejšího majitele panství (Václav Meziříčský z Lomnice) další tiskařské aktivity nepokračovaly

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská - 1562-1578 (Ivančice), 1579-1619 (Kralice),
1629-56 (Lešno)

Pod ochranou Pertolda z Lipé a jeho manželky Zuzany z
Boskovic

Před etablováním tiskárny kontakty s ideově spřízněnými
tiskaři – Kašpar Aorg, J. Günther, Mikuláš Klaudyán, P.
Olivetský z O., Alexandr Oujezdský, Pavel Severin, a s
tiskaři z německy mluvících zemí

Po roce 1547 přesun bratrských tisků z Čech na Moravu,
ovšem zakázka na Šamotulský kancionál směřovala do
Polska (1560-1)

Část vybavení koupena od Oujezského, tiskárna zřízena na
popud Jana Blahoslava v jeho sídle - Ivančicích

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tisky kvůli utajení neopatřovány úplnými impresy

Těž používán papír bez filigránů

Tiskaři – Václav a Zachariáš Solín (Ivančice), Samuel Silvest a Václav Elam (Kralice)

1620/1621 byly Kralice přepadeny a vyplněny císařským vojskem, tiskárna byla r. 1622 ukryta v zámku v Náměšti nad Oslavou, 1629 převezena přes Přerov do Lešna

V Lešnu se nemusela skrývat, pod správou JAK byla přičleněna k bratrskému gymnáziu

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V době moravského působení tiskárna pracovala jen pro vnitřní potřebu jednoty

Jediný text určený širšímu publiku – Vyznání víry svaté katolické všech tří stavů Království českého ... pod obojí přijímajících (Kralice? 1608)

Průměrně tiskla 4 a v Polsku až 10 titulů ročně

Ivančice – 17 titulů

Kralice - 70 titulů

Lešno – 160 titulů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Jednotlivá vydání, i když nesou stejný název, se liší textově i typograficky

Vedle „velkých“ vydání bible a kancionálů bývala pořizována i cenově dostupnější vydání

Pro šlechtické mecenáše vznikaly „bibliofilské“ exempláře

O nákladu máme jen minimum zpráv, např. 1. díl Kralické šestidílký měl náklad 2000 exemplářů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tiskárna disponovala patrně jen 1 lisem, písmo bylo odléváno zřejmě přímo v tiskárně

Ediční plán:

Hlavními díly bible a kancionály

Na dalším místě apologie, konfese, modlitební knihy, perikopy, postily, literatura liturgická, pastorační a vzdělávatelská

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Nový zákon (v Blahoslavově překladu z řečtiny; Ivančice 1564 a 1568, nová redakce Kralice 1593-1954, 1596 a 1601)
- Šestidílná Bible česká (Kralice, 1. 1579, 2. 1580, 3. 1582, 4. 1587, 5. 1588, 6. 1593-4)
- Žaltář Davida svatého (Kralice 1579 a 1581)
- Jiřík Strejc Zábřežský: Žalmové aneb Zpěvové stavého Davida (Kralice 1587 a 1598)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Jednodílní Bible česká (Kralice 1596 a 1598)
- Biblí české díl šestý totiž Nový Zákon (Kralice 1601)
- Rejstřík Písem svatých (Ivančice 1563, Kralice 1597)

Liturgické příručky:

- Služba křtu svatého (Kralice 1580)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Písně duchovní evangelitské (Ivančice 1562-64, po 1564?/69?, 1572, 1576, 1577?, Kralice 1579?, 1581, 1583, 1587, 1594, 1598, 1602, 1615 a 1618)
- Micheil Weiße: Kirchengeseng, ... (Ivančice 1566, Nürnberg 1580, Kralice 1606)
- Písně pohřební (Kralice 1586 a 1615)
- Rejstřík písní duchovních (Ivančice před 1579?, Kralice před 1599?)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Obrana mírná a slušná kancionálu bratrského, ... (Kralice? 1588)
- Řeči Boží (Kralice 1592?, 1597, 1604 a 1616)
- Rejstřík ... Řečí Božích (Ivančice 1563, Kralice 1615)

Postily:

- Ondřej Štefan: Výklad řečí Božích (Ivančice 1575)
- Jan Kapito: Postila, tj. kázání, ... (Kralice 1586)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Modlitební knihy:

- Modlitby, kteréž v suché dny v shromáždění svatých říkány bývají (Kralice 1609)

Školní učebnice a domácí příručky:

- Katechismus (Kralice po 1594?, 1604, před 1609 a 1615)
- Začátkové učení dítek křesťanských (=prvouka, Kralice 1613)
- Summa der christlichen Lehre ... verdeutsch (Kralice 1619)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Konfese:

- Počet z víry (Ivančice 1564, 1574 – čtyři odlišné verze – Kralice 1607, 1608)
- Matouš Konečný: Pravda vítězí, ... (Kralice 1614)

Vzdělávatelské a mravně-výchovné publikace:

- Jan Blahoslav: Musica, tj. Knížka zpěvákům, náležitě zprávy v sobě zavírající (Ivančice 1569)
- Evangelia anebo Čtení svatá, kteráž slovou pašije (Ivančice 1571)
- Naučení mládencům k službě ... církvi se oddávajícím (Kralice 1585 a 1609)

ŘEČI

žj: Kteréž se we dny
Nedělnj, Slawnosti w
ročnj, w Středy a Pátky, y někte-
ré Swátky, w shromážděních Chrte-
nních, pro základ sl:bn slova Bo-
žbo, gednomyslně čítawagi a woswěccugi.

Wydané, Leta Páně

M. DC. XVI.

† 1 Petr. 2. 11. †

Mluwsi křo lw Chrte w sl:bnj
gako řeči Boží.

† Řiman. 12. 6. †

Prorocw, le. kázani, at gřl
poblé prawibla wny.

So. Mich. iij. ob j do vj.

Nede: II po S. Ero:

N. Iza. xv. ob vj do tonce

W. Lut. xxiij. ob xvj do xv

N. j Dan iij. ob xii. do xv.

aneb. ij Kor. ix. ceta.

Po. Zalm Exxij. cely.

B. Iza. lvi. ob xij do xij

St. j Kor. xij. ob xij do t.

G. Zalm Exxij. cely.

Pa. j Dan j. ob j do pal vij.

So. Zalm. xxij. ob xxij do t.

Ne: III po S. Ero:

N. j Mog. iij. ob j do xvij.

W. Lut. xv. ob j do xij

N. j Petr v. ob vj do xij.

Po. Zalm xxvij. cely.

B. Pijst. j. ob r. do xv.

St. Judas ob w. j do xv.

G. Ger. ij. ob xvij do ton.

Pa. j Dan iij. ob vj do xij

So. Soso. iij. ob j do r.

Ne: III po S. Ero:

N. Iza. lxx. ob j do xij

W. Lut. vj. ob xxxvj do xliij

N. j Kor. iij. ob j do vj.

Po. Mat. x. ob j do xxij

B. j Kor. ij. ob j do r

St. Xim. x. ob xij do xij

G. Zyt. j. ob v do tonce

Pa. j Kor. ix. ob j do xv

So. Amos vij. ob xij do xvj

Nede: v po S. Ero:

N. j Za. xij. vij. ob tonce

W. Lut. v. ob j do xij

N. Iak. j. ob xvij do xliij

Pa. Kolos. iij. ob xvj do xvij

B. Iza. lvi. ob r do xij

St. ij Kor. iij. ob j do vij

G. Efej. iij. ob j do xij

Pa. Eje. xxxij. ob j do xvij

So. Etn. vj. ob iij do xij

Ne: VI po S. Ero:

N. Berem. xxx. ob xxx do

xxxv.

W. Mat. v. ob xv do xvij

N. Xim. vj. ob xij do ton

po. v. Mog. xxx. ob ix do xvj

B. Za. lxx. ob xxx do xvij

St. Eje. xxxvij. ob xij do t.

G. Zalm. Exxij. ob vij do t.

Pa. Zid. vij. ob vj do ton.

So. Gal. vj. ob xij do t.

Ne: VII po S. Ero:

N. ij Mog. xxx. ob xij do

xliij

W. Mar. vij. ob j do r

N. j Kor. j. ob j do xvij

Po. Zid. ix. ob j do xij

B. Gal. iij. ob xvij do t.

St. j Kor. j. ob r. do xvj.

G. j Kor. x. ob xvij do xvij

Pa. j Kor. x. ob xvij do xvij

So. Lut. xvij. ob xvij do

xij.

Ne: VIII po S. Ero:

N. Ger. xvij. ob xvj do xvij

aneb. Ger. xxxvij. ob xij do t.

W. Mat. vij. ob xv do xvij

N. j

N. ij Petr ij. ceta.

aneb. Filip. iij. ob xvij do t.

Po. Efej. xvij. ob xvij do t.

B. Berem. xv. ob j do xvij

St. ij Timotij. ob j do xvij

G. Malachias ij. ob j do r

Pa. Mat. xvij. ob j do xvij

So. ij Kralow. xvij. ob xvij

do Xli.

Nede: IX po S. Ero:

N. Iza. lxx. ob j do ix

W. Lukas xv. ob j do r.

N. j Korin. xv. ob j do xij

Po. Zalm lxxvij. cely.

B. Berem. xvij. ob v. do ix

St. Lut. xij. ob xij do xvij

G. Zalm. CXXvij. cely.

Pa. j Timotij. ob xvij do t.

So. Kolos. iij. ob xvij do t.

Nede: X po S. Ero:

N. Beremias ix. ob j do xvij

W. Lukas xij. ob xij do t.

N. Ximan. xij. ob xij do xvij

Po. ij Mog. iij. ob xvij do xvij

B. Berem. xxx. ob xv do ton

St. Zidam xij. ob j do xvij

G. Amos ix. ob j do xvij

Pa. Mat. xvij. ob xij do xvij

So. ij Kralow. xvij. ob j do

pal xvj.

Nede: XI po S. Ero:

N. Iza. lxx. ob xvij do t.

W. Lukas xvij. ob ix do xv

N. Iakob j. ob xvij do tonce

E j.

Po. Beremias xv. ob j do xvij

B. Josue xvij. ob xvij do

xvij.

G. Malach. iij. ob vj do t.

G. Ximan. xvij. ob xvij do ton

Pa. Kolos. ij. ob xvj do t.

So. Iak. ij. ob xvij do xvij

Nede: XII po S. Ero:

N. Zalm. CXXvij. cely.

W. Mar. vij. ob xvij do ton

N. Xim. vij. ob xvij do tonce

Po. Iza. lxx. ob iij. do t.

B. Ij. lvi. ob pal xvij do t.

St. Zalm. l. cely.

G. Iza. lxxvij. ob ix do xvij

Pa. Lukas vj. ob xvij do xv

So. Job ij. ob j do tonce.

Ne: XIII po S. Ero:

N. Zalm xv. cely.

W. Lut. x. ob xvij do xvij

N. Ximan. iij. ob j do xvij

Po. Zalm. CXXij. cely.

B. Zalm. CXXvij. cely.

St. Streda Moditebnj.

Zalm. CXXv. cely.

G. Zalm. lxxvij. ob xvij do xv

St. Patek Moditebnj.

Zalm. CXXv. cely.

St. Paktibuse tohs tehodne

dnowe moditebnj netrefilij

ifsti se miže

St. Iza. lxx. ceta.

Pa. j Zalm. Exij. lte. ALEPH

So. Zalm. Xli. ob j do vj.

Nede: XIII po S. Ero:

N. Zalm. CXXij. cely.

W. Lut

Pravý

Zakon / wno

wé do Čestiny
přeložený.

Leto Páně 1554

ráhli Jan 16. a. *Ale toto wosceko wám wám progμένο mé: nebo neznajz toho genz mne poslat: ~
 ma. 4. c. 5. d. †Kdybych byl nepřítel a nemluvil gim/hřichuby neměl: ale nyní wýmluwoy ne magj zhišchu swého. Kdoz mne nenároidj y otce mého nenároidj: †Bych byl štuttáwo ne čiml mezymi gichžo žádný giný nečiml/hřichuby neměl: ale nyní sau y wideli y nenáwi dēli y mne y otce mého. Ale aby se naplnila řec kteráž wžátonē gegich napsána gest* Je wnenáwisti mēli mne darmo.
 16. a. †Když pak při gde wěšitel kteréhož Já Skut. 2. a. posli wám oduce/duch prawdy/kterýž od otce pocházýžtení swēdectwoj wydáwati bude Stut. 1. b. omne: ano y wyšwēdectwoj wydáwati budete 2. e. *nebo odpocáttu sem nau gste.
 Stut. 1. d. swēdíte

Kapitola XVI.

Jan 9. d. 12. f. †Wypowědij wás řestkol: ř hromážz denj swých wyklaučj Stut. 9. a. †nastáwá * Jan 15. c. 1. Kori 2. b. Jan 13. c. 14. d. **U**to mluwil sem wám abyšte se nezhoršili. †Wypowědij wás řestkol: řano ř při gde čas je wšestlý řdoz wás mordo wati bude/doimj wati se bude/ je tjm Bohu slauj. *A toj wéinj wám/pro to je nepoznali otce ani mne. †Ale toto mluwil sem wám/ abyšte řdyž při gde ten čas/ rozpomenuli se nato/ že sem Já[to před]pověděl wám. Zohoto sem wám społcáttu nemluwil/ neb sem byl swóami ~
 †Nynj pak gdu k tomu kteryž mne poslat/ a žádný žwás neptá se mne kam gdeš. Ale je sem wám tyto wěcy mluwil/ žámutek naplnil

nil řdce wáše. Já pak prawodu prawojm wám / že gest wám wšitečné aby ch Já odšel. Nebo neodegdulil/wěšitel nepřigde kwám. *A pakli odegdu/posli ho kwám. A oni při gda trestati bude swēt zhišchu a žsprawedl nosi a žsaudu. Žhišchu žagisté/že newěj ro mne: a žsprawedlnosti/že řgdu kotecy a giž woj ce newjíte mne. Žsaudu pak/že řnj je tohot o swēta giž gest odsaujeno. Gēstēřbych mēl mnoho mluwiti wám/ale nemjžete snēsti ny nj: ale řdyž při gde ten Duch prawdy/wowē dēi wás wewšelikau prawodu. Nebo nebude mluwiti sám od sebe / ale cožkoli wšlyši toj mluwiti bude: ano y budaucý wěcy žwēstowati bude wám. Oni mne oslawj/ nebo žmé ho wējme a žwēstuge wám. *Wšestko což o li má otec mé gest. Protož sem řekl/že žmého wējme a žwēstuge wám ~
 †Maličko a newjíte mne/a opēt maličko a wjíte mne/nebo Já gdu kotecy. Y řekli[některj] ředlnjku geho mezy sebau/Co gest to ře prawoj nám/Maličko a newjíte mne/a opēt maličko a wjíte mne? a je Já gdu kotecy? Protož prawili/co gest to je prawoj maličko? newjime co prawoj. Y poznal Gejš je se ho čhtēli o tázati: y řekl gim/Otom tjžete mezy sebau je sem řekl/Maličko a newjíte mne/a opēt maličko a wjíte mne. Amen amen prawojm wám řeplakati a ř wšliti budete wy/ale swēt se bude rado wati: wy pak se budete imautiti/ale žámutek wás obráti se wradost. *Žena řdyž řausť o řdyž řámutek má/ nebo pūška hodina gegi: leš Duj. ale

Lut 13. 2
 Jan 14
 w 15. d.
 † odch
 † Jan 12
 w 14. d.
 Koloc.
 řmám
 † Jan 14.
 Mata. 11.
 Luk 13. 10.
 Jan 3. d.
 w 17. a.
 Mat. 28.
 † Jan 7. c.
 řcož
 Mare. 13. 31
 řnajíkati
 * řai. 26. c.
 řich. 4. d.
 řome

Starý

Zámlowé

neb

Zpěwowé swatě

ho Dawida, kterýchž

Cyrkeu swatá y stará y

nowá při službě Boží, twi-

bec y ginde obzvláště wzdychy s mno-

hým prospěchem wžíwala, w rntmo C. e. k-

nyj w nowé wloženi, a w způsob zpi-

wání k wzdělání čistého nábožen-

stwí práwě slaužby s for-

mowání od

G. S. Z.

1. 5. 9. S.

Moc geho zneyte
 Mezy národy
 Na zemi wssudy;
 Wssak y ti swěta
 Slawná Knížata
 Zběhnau se k Bohu
 Abrahamowu
 Wnt s lidem geho
 Ctílt samého,
 Neb on sřicem swým
 Wssem wssudy zemím
 Gsa sám ochránce.
 Nad swěta zpráwce
 Wssecky gest wyšši
 Y neymocněšši:
 Zwiweytež Bohu
 S radostj mnohau rč. werš 6.

Žalm XLVIII.

Magnus Dominus & lauda.

Hospo

Dspodin wssj chwály
 hodný, W swě wssudy sláwě ač
 zgetný, Wssak se wnj neywj zná-
 ti dáwá, Na swě hoře kdež wždy
 zůstáwá; Ny w krásném polože-
 ní, Hora Syon na zemi, K pūk-
 noš

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V Lešně se tiskárna otevřela vnějším zakázkám

Vydávala tisky latinské, polské, české a německé,
určené exulantům a tajným nekatolíkům v Čechách a
na Moravě a polskému publiku

Vyšlo zde cca 40 titulů děl JAK